Масса а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 26 июль, 1975 шу. ● № 89 (5160). ● Мах 2 кеп.

ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ

ЮРТАРЧА КЪАХЬЕГАМХОЙ СИЙЛЕН ДЕКХАРАШ

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН юртарча къахьегамхоша ахкан кхашкара балхаш ду парте XXV съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь. «ЧIоагIа лоархIам болаш да, — аьлар КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева Бауманcки района харжархой собране ше къамаьл деш, — укх бехктоккхамерча хана юртарча къахьегамхоша дIадахача диъ шера гойтача тайпара хьинари дика вIаштIехьбаьнна хилари хьахьоккхар». Партийни организацеша, юртарча боахамий кулгалхошеи специалисташеи, юртбоахама производства берригача болхлоша де мел доагIар де деза шера а бIарччача пятилетка а планаши социалистически декхараши кхоачашдара.

ИйслагIча пятилетка вай автономни республика юрта боахаме дикка толамаш дахарца белгала я. Республика партийни организаце кулгал а деш юртарча къахьегамхоша шоаш ца кхобеш къовсам лоаттабу лаьттанцара йоахеи хьайбайи продукци дукхагIа яккхара а паччахьалкхенга йохкара а, КПСС XXV съезда баха ма-боаггIара накъабахара а тIехьа. ТIа-тIа дукхагIа хулаш латт паччахьалкхенга ялат дIадалара укх шерара а бIарччача пятилетка а планаш кхоачашъяь дола боахамаш. Царех я Шелковской район, Шалински районерча XX партсъезда, Ленина цIерагIа йола колхозаш. Цу боахамий масал къаьгга дола тешал да ялата хьувкъам лакхбара дукха къахьегаш, хьинар ца кходеш, хургболча хьувкъама ший ханнахьа лард йоллаш, лаьттанцара балхаш комплексагIа деш доаха толамаш кхычарел дикагIа хургхилара.

Нийса а де доагIаш а гIулакх деш ба хIанз, укх бехктокхамерча хана, пятилетка чакхйоалача шера хьалхарча ах шера даьха толамаш мишта даьхад, долаш дола кхоачамбоацараш фу бахьан долаш нийсденнад, дийнна гIалаташ хьан бехкагIа дийннад кIоаргга тохкаш, еррига шоай планаши социалистически декхараши кхоачашдара данза даргдоацар фуд хьожаш, тIадоагIача шера хьувкъама хIанззе а йоакхо ераш. Шоай болх иштта вIаштIехьбоаха боахамаш кIезига дац Сунженски, Шалински, Урус-Мартановски, Шелковской районашка.

Бакъда, ишта дац гIулакхаш массанахьа. ВIалла а ла йиш йолаш дац шерагара шерага Назрановски районе кхашка де деза балхаш ший ханнахьа ца деш хилар. Укх шера а «Назрановский», «Экажевский» совхозий кхашка бIаргаго йиш я укх тайпара сурт: ялат чуйнача кхашкара ча вIашкатохац, хьагулдац, мукъадиьнача кхашка оахам дац, ялат чуэцача техниках бизза пайда эцац. Совхозий кулгалхошта, специалисташта гIулакх вIаштIехьдаккха ца харца мара кхыча хIаманца дашха йиш яц из.

Кердача хьувкъама кийчо хIанззе а е еза. Из тIехьатеттаро тIадоагIача шерара хьувкъам лохбергбц, хIана аьлча йоагIача ханал тIехьадаьккха а дика кийчданза долча лаьтта а дIадийна ялат дика хьувкъарг ма-дий аьнна дог доахилга яц. Республика юрта боахама министерства, объединенешеи ведомствашеи, моттигерча цар органаша, боахамий кулгалхошеи специалисташеи геттара сиха вIаштIехьдаккха деза гурахьа ялат дIадера лерттIа кийчо елга.

ХIанз боккхача лоархIаме да мукъадаьнна лаьтта ахара еррига техника кхашка араяккхар. Лаьтта дийнахьа а бийсан а аха деза. Къаьстта теркам тIабахийта беза, уж балхаш деш боахкарий моральни а материальни а безам совбаккхара. ТIехьатетта йиш яц дIаде фу цIендаь кийчделга, сеялкашта ремонт елга.

Юртара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я укх шера а еррига пятилеткана а тIайийца социалистически декхараш кхоачаш мишта ду хьожаш тIахьожам чIоагIагIа лелабе. Лаьтташ леладерашта, хьайбай боахаме къахьегарашта гIо де деза балха тIа дикагIа дола хьокхамаш дахара.

Социалистически яхь берриги болх тоабара боккха низ ба. Бакъда из низ ше-шегIа лелаш бац. Цох пайда эц яхье баьнарашта хьалхашка цар де дезараш мишта оттаде деза а ховш ваттадеча, яхьах хьахиннар шерра дIадовзийташ, вIаши нийсдеш, дика опыт кхычар дIа а ийца чакхйоахача. Социалистически яхь вIашагIйоллара цу ленински принципаша партийни, профсоюзни организацешкара, боахамий кулгалхошкара дIадех къахьегаме хIаравар хьалха вала, тIехьвисачоа гIо де, иштта балхаца берригача боахама хьокхамаш лакхде гIертаргволаш гIулакх вIаштIехьдоаккхилга.

Тахан, пятилетка чакхйоалача шера тIеххьара ах шу дIадоладеннача хана социалистически яхь вIашагIйоллара дикагIча опыта къаьстта теркам тIабахийта беза миччахьа из яле а, из опыт гIулакх де оттае еза юкъарча гIулакха — планаши тIайийца декхараши хьадда кхоачаш а тIеххоачаш а дара.

Республика лаьтта леладерий сийлен гIулакх да тIагIертта къа а хьегаш сихагIа ялаташ чуйица дахар, тIадоагIача шера хьувкъама чIоагIа лард йоллар. Парте XXV съезда даха ма-доаггIара накъагIолга чIоагIа ловш ва юртара хIара къахьегамхо, хIара коллектив.

«Салют-4»: шин бетта космосе

НИКЪ БАРА УПРАВЛЕНЕ ЦЕНТР, 24 июль. (ТАСС). Шин бетта орбита тIа болх беш ба Петр Климуки Виталий Севастьянови — «Салют-4» яхача орбитальни Iилман станце шоллагIа экипаж. АргIанара балха ди дIадоладелар борта тIа тахан московски ханах 11 сахьат даьлча. Автоматически режимагIа никъ бара станци кийчъеш йола операци дIахо е болабелар космонавташ.

Хьалхарча дийнахьа космонавташа чакхъяьккхар никъ бара Iилман програмиа. Комплексни аппаратура новкъосталца Iилманеи халкъбоахаман хьашт дола лаьттан тIехеи атмосфереи тохкаш хилар уж. Сурташи спектографеши яьхар Поволжье, Казахстана, Юкъерча Азе районаш тIара.

П. И. Климукен В. И. Севастьяновеи могашал дика я. Сатийна волча хана пха беттаре минуте командира — 68, бортинженера—64, хIаране артериальни давлени отутни столбатIа 120/60, 115/60 миллиметр я.

«Салют-4» яхача станце бортовой системаш дика болх беш я.

КОАРТОЛАШ ЧУЭЦА ЙОЛАЯЬЙ

«Лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ дукхагIа яхари кийчъяри, пятилетка толаме лаккхъяккхар духьа юрта боахама болхлоша лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам кхоачаш а беш, доккхий декхараш шоашта тIайийца къахьегаш ба Назрановски района «Экажевский» совхоза коартолаш лелаераш. Укх шера цига дIайийнай 500 гектар соагIа коартолаш.

Агротехника боккъонаш йоаггIача бесса кхоачаш а ещ хьинаре къахьегарах механизировании звеной коллективай вIаштIехьадаьнад коартолий хьувкъам дика кхебе.

— Укх шера массе звеноша дIайийнай «Волжанин» яхача фух йола коартолаш. Уж тха кхашка дика хьувкъ, — йоах звеньевойс Гиреев Макшарипа. — ХIанз коартолаш чуэца йолаяьй оаха. Хьувкъам во бац. Са звенос дош деннад гектара тIара 140 центнер коартолаш чуэца, планагIа 100 центнер йолча. ХIанзале а 400 центнер совгIа коартолаш мах беча организацешка дIаяхьийтай оаха.

Укх шера эгтара хьалха коартолаш чуэца йолаяьр Гиреев Макшарипа звено я. Цун тIеххьа, укх деношка хьувкъам чуба дIаболалургба Аушев Ювсапа, Богатырев Султана, Албогачиев АртагIа звеношцара болхлой.

СУРТА ТIА: коартолаш чуэцаш ба «Экажевский» совхоза Гиреев Макшарипа звеноцара болхлой.

И. ПЛИЕВА сурт.

МИШТА ЛЕЛ ЯЛАТ ДIАЛУЛГА

25-гIа июль тIакхоачаш республика колхозашеи совхозашеи Даьхен амбарашка чутессад 57203 тонн ялат, вешта аьлча, ялат дIачудалара план 52 процент кхоачашъяьй.

Массарел дукхагIа ялат дIачуденнад сунженцаша — 12549 тонн, е планагIа 74 процент. Из иштта дале а, укх шинкхаь дийнахьа цхьа тонн ялат чутессадац цаь Даьхен амбарашка. Укх тIеххьарча деношка дукхагIа ялат дIачуденнад Ачхой - Мартановски района боахамаша. Цар дIаденнад 3728 тонн ялат, план кхоачашъяьй 104 процент, Урус-Мартановски района — 6994 тонн, е планагIа 88 процент, Надтеречни района — 1003 тонн, е 64 процент, Шалински района — 3978 тонн, е 40 процент.

Паччахьалкхенна ялат дIачудалара тIехьа юс Малгобекски, Назрановски, Грозненски, Наурски районаш. Масала, Малгобекски района дIачуденнад 3495 тонн ялат, е планагIа 36 процент, Назрановски района — 2589 тонн, е 22 процент, Грозненски района — 2488 тонн, е хьалха санна 16 процент. ХIаьта Наурски район а яц грозненцел дукха хьалха. Цо 19 процент мара кхоачашъяьяц ялат дIачудалара план.

Ялат дIадалара план сихагIа кхоачашъяра йолаш йола еррига торонаш оацагIъяьхэ. центральни хьатташка шин сменагIа цаха къахьегилгеч ялат цIендеча машинашка овсаое болх байтилгеи вIаштIехьадаккха декхарийла ба республика колхозийи совхозийи кулгалхой. Духхьал из болх во дIаоттабарах укх шин - кхаь дийнахьа цхьа тонн ялат дIачу ца душ дисад Гудермесски, Сунженски, Наурски районий боахамаш.

Ялат сихагIа Даьхен амбарашка дIачутассар — юрта боахама болхлошта хIанз хьалхашка латтача керттерча декхарех цаI.

Америка ВIашагIкхийттача Штатий президентага господинага ДЖЕРАЛЬД ФОРДАГА

Вашингтон, КIай цIа

Хьамсара господин президент, историчухь хьалххара «Союз» яхача советски космически кеман «Аполлон» яхача — американскичон цхьана никъ белга, уж вIашагIхоттилга толамца чакхдаларца дувзаденна хьога а Америка ВIашагIкхийттача Штатий халкъага а советски халкъа цIерагIеи сайггареи цIенача дегтIара моаршал лойт аз. Аз дехар ду хьога тха моаршал уж могаш маьрша хилар тхоне ловш хилари денал долча американски космонавташка Томас Стаффордага, Дэнс Брандага, Дональд Слейтонага. «Союз — Аполлон» яха программа кийчъеча а кхоачашъеча а дакъа лоацаш хиннача американски Iилмахошка, конструкторашка, специалисташка, болхлошка дIадалар.

«Союз», «Аполлон» яхача космически кемаша никъ барца, лаьттана гаргарча орбита тIа уж вIашагIхоттарца, экипажаш цхьан кема тIара вокх кема тIа йийна хиларца практике хьажа йиш хилар саге космосе никъ беча ханара кхерамзле лакхъяр духьа цхьаьнга кийчъяьча кемай системашка, хIаьта иштта цо хьахьеккхар тайп-тайпарча мехкий викалаша космосе цхьана болх бе йиш хилар а. Машара гIуллакха космически аренаш тахкара а царех пайда эцара я дакъе СССР-ай США-еи юкъе цхьана леладеча гIулакхий лоархIамера хIама хилара тарра цу цхьана баьча наькъо дIахо йодача хана а цу дакъе советско - американски балхаш де йиш хилара йсла лард йол.

Цу Iалъмате боккха лоархIам болча экспериментe тоIам боаккхилга вIаштIехьдаьнна советски американски экипажаша никъ бара чоалхаве программа цIена кхоачашъелга Iалашдар бахьан долаш, из хилар никъ бара кийчо яра а кхоачашдара а еррига этапашка вай мехкай Iилмахоша, специалисташа вIаши айхха бувзам а лоаттабеш нийса болх бар бахьан долаш. Чакхъяьккха эксперимент деррига адамлена долча гIулакха космос дIахо караерзаяра керда наькъаш хьаделлаш дола Iилманеи техникай карагIдаьнна доккха хIама да.

«Союз», «Аполлон» яхача кемаша никъ бар, машаре дахара принципий ларда тIа дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбареи советско - американски отношенеш тоаяреи дакъе дIахо йодаш йолча процесса символ хиларах тарра исторически лоархIам болаш гIулакх да. Цунца цхьана из да шинна мехкий халкъий хьашташ бахьан, лаьттан тIарча машара хьашташ бахьан СССР-ан США-еи юкъера вIаши пайдане дола гIулакхаш дIахо дегIадоаладеча практически дакъа лацар сацна хIама а.

Л. БРЕЖНЕВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА нн. М. И. АРСАМБАЕВНА, Г. Т. МОСКАЛЕВИЧА, С. А. ЮШАЕВНА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Къахьегаме доккхий производственни хьокхамаш дахарах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен Грамота лойла:

Арсамбаев Магомед Исмайловича — столовей, ресторанийи, кафеи Грозненски треста № 1 йолча столове директора.

Москалевич Татьяна Георгиевнана — Грозненски Горпромторга № 12 йолча тика заведующена.

Юшаев Сайпи Абухалидовича — Аргунски городской потребительски общества кхачан тика заведующена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный.
1975 шу 25 июль.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ТОРГОВЛЕ ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛОЧУН ЦIИ нн. Е. Д. БОГАТЫРЕВАНА, С. С. ГЕТМАНСКЕНА, Б. С. КЛЕНОВАНА, М. С.-Х. ПАЙХАЕВАНА, А. М. СОРОКОТЯГИНАНА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Советски торговле дакъе дика хIамаш карагIдаларах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика торговле заслуженни болхлочун цIи лойла:

Богатырева Елизавета Даудовнана — Назрановски потребительски общества кхачан тика продавеца.

Гетманский Степан Степановича — мехкдаьттеи гази йоахача «Октябрьнефть» управлене ОРС-а начальника.

Кленова Валентина Семеновнана — столовей, ресторанийи, кафеи Грозненски треста № 25 йолча столове производства заведующена.

Пайхаева Малкан Саид-Хасановнана — Грозненски горпищеторга № 54 йолча тика заведующена.

Сорокотягина Анна Матвеевнана — Сунженски районни потребительски общества «Книга» яхача тика заведующена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный.
1975 шу 25 июль.

ПАЙДА ЭЦА ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ

РЕЙД

Доакъар кийчдара йолаш мел йолча торонех бизза пайда эца, юкъарча хьайбашта Iана кхоачам беш гIожа а моша а доакъараш Iалащде — иштта ца МагIалбикерча юртбоахама къахьегамхоша укх шера тIайийцача социалистически декхарашта юкъе кертерчарех цаI.

Из декхар МагIалбикерча боахамаша мишта кхоачашду хьожаш хилар «Сердало» «Ленина байракх» газетий а халкъа тIахьожама комитета а рейдови боигада.

Эгтара хьалха тхо кхаьчар «Алханчуртский» совхоза цхьоалагIча отделене. ПланагIа лаьрхIачох кхоалагIа дакъа дац укхаза кийчдаь гIожа доакъараш. Масала, планагIа эзар тонн йол яккха езача хIанззалца яьккхар 300 тонн мара яц, 850 тонн я дIаелла сенаж, планагIа 1600 тонн дIайолла езача. Белгалдаккха деза из а технологи толхаеш дIаелла хилар. Цкъа-дале, люцерна йокъа а ца йолийташ хьахьоккхашекъа Iоччеллай. шоллагIа-дале, кIоаг хьалбузаш 18 ди даьккхад сенаж дIа ца къовлаш. ПланагIа 2600 тонн ча кийле деза отделене. Цхьабакъда тахханалца цхьаккха тонн яц аргIаш дах вIашкатеха. 500 совгIа гектара тIара мукх чуйица баьнна боллашехьа да из. Отделенерча долхаина Iана кхоачам бара укхаза кийчъе еза 11710 тонн силос. Моша доакъар кийчделга хIанз а дIадоладанза да.

— Ка бола ялаташ чуйица даьлча доладурга тхо силос дIайолла, — йоах отделене управляюще Цечоев Вахас. — Цхьан хаина из болх дIабахьа техника я нах а тоъац. Геттара тIехьа кхаьчай тхо долча механизированни отряд. Мукх кхаьча латта бутт гаргга ха я. ХIаьта из чуэца болабаь пхелагIа ди мара дац.

Хьожаргда вай мишта лел отделене ялаташ чуэцилга. Укхаза чуэца деза 1527 гектара тIара ка бола ялаташ, царех кхоалагIа дакъа чуйица даьнад. ХIаьта ча вIашкаозилга тахан мара дIадоладаьдац. Хьалдаь цхьаккха а аргIа дац.

Геттара кIезига ба гектара тIара чуэца мукх — юккъера лаьрхIача 5—6 центнер. Цун кертера бахьан лархIа доагIа мукх кхаьча баьнначул тIехьагIа чу ца эцаш дукха лаьттал-та. ХIаьта дуккхадар комбайнераша лерттIа цIена а дика а болх бараx тийша да.

Боигаде мукх чуэцаш 29 комбайн я. Царех цхьа-шиь сеца латт. Вожаш цхьаннена тIехьа шоллагIъяр йолаш цхьан кхай тIара мукх чуэцаш я. Дехьа а сехьа а дукха моттигаш я вIалла ца хьоккаш йовкъаш йита, косилка лаьха хилар бахьан долаш боахаш тийла а, е вIалла теданза я канаш дисад. Из даьр малав ховш дац укхаза.

— Хьалха шиша-кхоккха комбайнераш цхьана а болаш звенош ир ялат чуэцаш. хIана транспорт ца тоъар бахьан долаш беррига а цхьана болх беш ба. — бохказа вала гIерт кертера агроном Гетагазов Борис. Го баьккха хьалхагIа хьатIакхаьчача комбайнерашта команда лу цо юкъейиса йовкъаш дIахьакха...

Ялаташ чуэцача ба управляющи а, кертера агроном а, отделенерча халкъа тIахьожама группа кулгалхо а. Цхьабакъда царех цхьанне а тхо дIакхаччалца теркалдаьдац йовкъаш йоахкилга. дукха ялат довлга. Цунна тешал ду хьалхарча деношка мукх чуйицача кхай тIа а иштта дукха вIалла ца хьоккхаш йиса моттигаш хилар.

Сихен ца дойташ ка бола ялаташ чуйица даккарах, ча вIашкатохарах тийша да отделене доакъарий кхоачам вIаштIехьбаккхар. Цунга хьежаш латт силос дIайоллара болх дIаболабелга а, ха тIехьайоллаш латташехьа.

Иттех ди да «Алханчуртский» совхоза шоллагIча отделене ка бола ялаташ чуйица баьнна. Укхаза уж хиннад 1400 гектара тIа 1000 гектара тIара ча вIашкаэза даьннад. хIаьта 800 гектара тIара ча аргIаш даь вIашкатехад.

Ялаташ чуэца доладелча деиз ча вIашкаозаш а цох аргIаш деш а я ше къаьстта боигада. Тросаца ча вIашкаозаш ба механизатораш Ваделов Салмани Киев Зяудини, хIаьта шоай волокушашца «Колос» комбайнаша касаоех Iотийсача чах токкхораш еш а мугIараш нийсдеш а ба трактористаш Iийсан Хьасани Цечоевгlар. ВIашкаэзача чах аргIаш деш ба стогометатель лелаеш вола тракторист Балкоев Iалихан, ча дIанийсдеш бола Цечоев Халат, Султыгова Лейла, Султыгова Роза. Массе а хана балха нормаш тIеххоачашъеш кика болх беш ба уж.

— Тха балха хьокхамаш кхы а дикагIа хургдар, нагахьа санна кулгалхоша лерттIа хIоаие баьча балха лоархIам боре, — летт механизаторaш. — Алапи хьаэшача хана мара хац тхона оахош мел болх баьб. Трактористашта а наряд 10 дийнахьа цкъа мара лац. Во лел алапи хьадалара гIуллакх а. ХIанз а июнь беттара алапи хьаэцанза да тхо. Балха тIера а лаьнна из хваэца даха лела йиш мичай тхога. Укххаза оаха болх беча хьа а дена хьадала мегаций из?

Ча вIашкатохарашта юкъе лерттIа социалистически яхь вIаштIехьъяьккхаяц, ханнахьа цун итогаш яц. Болхлошта цао хьадувцачох, хан хIара дийнахьа шоаш кхоачашбаь болх, даьккха алапи, яхье хьалхаваьннар. тIехьависар малав. Уж кхоачамбоацараш деларе, шеко йоацаш, дикагIа дIагIоргдар доакъар Iалашдара балхаш.

Ча вIашкаэзача кхашка хьежача дукхханахьа дадаш паркхаш а касараш а да.

— Тхона хьагул ца луш дисар хьал а эшаш пачкаш еш прессподборщик я тха. — йоах механизатораша. — из хIанз оал дехьагIа я. Цхьан-шин дийнахьа цигара яьлча укхаза хьайоагIаргья.

Цига дIадаха хьежача кхай тIа дукхха пачкаш яр пресс-подборщика яь, дехьа а сехьа а Iотийса ялаш. Цхьабакъда аьшкаьог хьоарчабанзеи хьагулъе хала хургдолаши яр уж. Е уж хьагулъеш саг а вецар кхай тIа.

Кхы а дукхагIа ча доаду совхоза кхоалагIча отделене. Кхашка дукха моттигаш я доккхай ча паркхаш а дIаьха касараш а дадаш. ХIаьта уж ча вIашкаэза цIендаь кхаш да. Йоах отделене управляюще Цечоев Махьмад-Гире. Цу юххе, цхьаьккха кха ца аьха. Оахама юкъе хьалкъедаш ча да дехьа а сехьа а.

ЛоархIам баь ховш да цхьан квадратни метр тIа 100 граммл ча дисача, цунах гектара тIа 10 центнер юсилга, хIаьта из ялатий кхаь центнера нийсса я. КхоалагIча отделене ка бола ялаташ чуйица баьнна бутт гаргга ха я. хIаьта хIанз а 600 гектара тIара ча аргIаш занза да. Управляющена хац отделене планагIа мел гIожа а моша а доакъараш кийчде деза.

Кхаь а отделене дукха ча довра бахьан лархIа доагIа «Колос» комбайнаш шоаш къаьстта болх беш ца хиннилга. Цар ча оата а оаташ дерригача кхашка гIолла дIадоаржадаьд. Из деррига хьагулде вIаштIехьдаьннадац. Дукха доакъар доадаьд совхозе ялат оардача хана хьайоала гамашкагаш хьагул ца яр бахьан долаш а.

Укх шера планагIа «Алханчуртский» совхозе кийчде деза доакъараш: йол 1500 тонн, сенаж 5000 тонн, ча 6000 тонн, силос — 23000 тонн я. Тахханалца кийчдаь доакъар 300 тонн йоли, 1800 тонн сенажи, 1800 тонн чаи мара дац. Цу гIулакха теркo е а, доакъар кийчдара йолаш мел йолча торонех бизза пайда эцара эшар де а декхарийла ба совхоза а отделеней а кулгалхой. Укх шера къаьстта боккхача лоархIаме да цхьа мерIилг ца дуташ деррига ча вIашкатохилга.

Дукхха дикагIа лел доакъараш Iалашдара балхаш «Ингушский» совхозе. Ка бола ялаташ чуэцача комбайнашта тIеххьа дIахьу укхаза ча вIашкаозилга а цох аргIаш делга а. Укхаза хIанзалехьа арделга а аргIаш дах вIашкатехад 4000 тонн а, план 6880 тонн йолча. Тоъал ха я цхьоалагIчеи йиъ лагIчеи отделенешка деррига ча гулдаь а аргIаш даь а баьна. Эгтара дикагIа вIаштIехьбаьккха дIабихьаб ча вIашкатохара болх совхоза цхьоалагIча отделене (управляющи М. Хамхоев). Ши звено хиннай укхаза ча вIашкаозаши аргIаш деши. Царех ца! хIанз совхоза кхоалагIча отделене ча вIашкатоха новкъостал деш я. шоллагIча звеноца хинна болхлой шоай отделене силос дIайоллаш ба.

Дика дIахьу совхозе баьца хьоар даккхара болх а. Дийнахь а буса а ца соцаш болх беш я укхаза хьоар доаккха агрегат. 208 тонн хьоари 36 тонн гранулаши кийчъяьй укхаза хIанзлехьа. План тIеххоачашъе лаьрхIа а ба.

Цунца цхьана цIенхашттара кхоачамбоацараш а да «Ингушский» совхозе доакъараш Iалашдеча. Дукха моттигаш я кхашка цIендаь ча хьагул ца деш дита. Социалистически декхарех массехк бIаь тонн нагаш гулъе эзаш хиннача, цхьа грамм гулъяьяц. ХIаьта ка бола ялаташ чуйица даьннад. Планах лаьрхIа 1912 тонн йол кийчъе езача, 400 тонн мара яц кийчъяьр. Наькъашка йисте а кхашта юкъе а дукха моттигаш я йоархIаши сийна буци йолаш. Доакъар кийчдеча царех пайда эцац совхоза цхьанна а отделене.

Доакъар Iалашдара йолаш мел йолча торонех бизза пайда эцар, цхьа грамм ца йойташ деррига ча, генарий тускиргаш, свеклай буц доакъарийна кийчъелга, ха ца тулийташ силос дIайоллилга — иштта да хIанз юртбоахама къахьегамхой керттера декхар. Из кхоачашдара йоагIаш йола йоакхо е еза боахамий кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша. Доакъараш кийчдара гIулакха дукхагIа теркo е йоагIа юртбоахама управлене болхлоша а.

Рейдови бригада членаш: Д. МИРОНОВ — халкъа тIахьожама комитета председатель М. ЧЕРГИЗОВ — юртбоахама продукци кийчъяра инспекце инспектор. М. ДАСКИЕВ — «Ленина байракх» газета отдела заведующи А. ХАРСИЕВ — «Сердало» газета собкор.

КЕРТТЕРДАР—ДЕШАРАХ ПАЙДА ЭЦАР

Чакхдаьлар политически дешара шу. Итогови занятеша хьахьекхар «Гехинский» совхоза къахьегамхоша цох мел боккха пайда ийцар. ДуккагIа болча пропагандисташа, юххьанцарча партийни организацеша Iалальмате чIоагIа лоархIам беш, гIулакх довзаш, дукха терко еш лелабир ладувгIараштa коммунистически кхетам балара болх.

Къаьстта дика вIаштIехьдаьккха чакхдаьккхар дешара шу, «Гехинский» совхоза центральни усадьбе. Цигарча марксизма - ленинизма лардий школе деша баьгIараша Iилман коммунизм Iомайир. БIаьччача шера цхьаь цаI моттиг нийсъяланзар укхаза занятеш тIехьъяьха, массане а хьинаре дакъа лоацаш а Iомаеча материалашца ладувгIарий чIоагIа хьашт долаш а чулоацам кIоарга болаш а хулар уж укхаза. Совхоза парткомо, механически мастерскейи автогаражен партбюрос даим чIоагIа терко еш хиннай марксизма - ленинизма лардаш Iомаеча школа болх лерттIа лелийтара. Каст-каста ладийгIалцар политдешарах лаьца йолча коммунистий, пропагандистий отчеташка, дешара гIулакхашка хан-ханнахьа хьожаш хиннаб. ЛадувгIархо, бахьан доацаш хьа ца воагIаш висача, из партийни бехктокхаме оалаш хиннав. Цу дерригне дика торо еннай дешара бIаьччa шу толаме чакхдаккха. ТIехьарча итогови занятешка шоай политзнанеш лакха хилар хьахьекхар ладувгIархоша.

Цхьабакъда, дукха да тийша дешар лерттIа вIашIехьдаккхарах, пропагандиста говзалах, цуп знанеех, шийна тIаейша гIулакх дезаш, дог лаэш цо чакхдаккхарах. Соаххара дешара шу доладалале бIаьччача шера дийни творчески план оттайир укхазарча пропагандиста, марксизма-ленинизма лардий школана лаьрхIа карташ, гойтара пособеш, тайп - тайпара справочникаш мийцар цо. Цул совгIа пайда ийцар фильмоскоп санна йолча пропаганда яра технических кхоачамах. Программа материал коллектива вахарцеи цунна хьалхашка латтача деккхаращеи айхха ювзаш Iомаьй.

Дешара шу дIадолалуш спискаш тIа дIаязваь 25 саг болхлойи гIулакхера нахи бар Iилман - коммунизма школе. Цар массане а цаI мара тIера ца воалаш (из совхоза балхара дIазаьнна дIайахав) дешара шу чакхдаьккхар. ТIехьарча занятe ладувгIархоша дика могадеш белгалдир чакхдаьннача дешара шера шоашта юкъера цаI — Кагерманов Саид-Iали кулгалдара балха тIа хьожавар. Из № 1 йолча тракторно - кхаш леладеча бригадин бригадиралла вахийтав. Школа дуккагIа бола ладувгIархой производстве хьалха латташ, къахьегамхошта хьалхашка каст-каста беседаш, лекцеш, докладаш еш ба. Иштта дика толамаш лоах цар къахьегаме а. Масала, план 10 йолча метта гектара тIа 20 центнер тхьамка кхеду ладувгIархочун Амерханов Абдуллай бригадо. 76 эзар сом цIена пайда ийцаб бригадо. Лакхара производственни экономически хьокхамаш лахарах цун бригада болхлошта премепа кхы тIа 27 эзар сом ахча а далар.

ДикагIа болча производственникаех а ладувгIархоех а лоархIаш ва укхаза совхоза шофер коммунист Горчханов Шамсуди а. Дика къахьегарахи дисциплина йолаш хиларахи совхозо а парткомо а дукхаза хоаставаь хиннав из. Запасной оатхалий, ремонтни материалий кхом барех, автомашинах бизза пайда эцарах даим производственни планаш тIеххоачашъеш къахьегарах 250 сом совгIа премена ахча деннад цунна. Иштта толамаш доахаш къахьегаш ба шофераш коммунисташ ладувгIархой Умалатов Махарби, Хашаев Айиди, Мусаев Ширвани, токарь Дельмаев Саид-Ахьмад, кхыбараш. Водительски коллективана юкъе хьалха латта балха опыт юкъе а кхуьаш 18 эзар сом кходе карагIдаьннад царна. Цунах 6 эзар сом совгIа ахча автогаража болхлошта премина дIадийкъад. Даим тIеххоачашъю производственни планаш механически мастерской коллектив а.

ДIадахача дешара шера пропагандиста хьалхлешa совхоза парткомо яьча решенех цу школе гучахьара занятеш чакхъяьхар, ладувгIархоша шоаш тайп-тайпарча темаех къамаьлаш а деш. Цига бар занятеш вIаштIехьъяхара балха опыт йовза баьхка кхыча школай пропагандисташ. Практически занятешка В. И. Ленина керттерча балхех, Л. И. Брежнева КПСС XXIV съезде яьча докладах, кхыча материалех конспекташ увттайова ладувгIархоша. ХIара занятега лерттIа кийчо йора цар: первоисточникаех, периодически кепайоазон материалех пайда а эцаш конспекташ увттайора. Цул совгIа уж оттаеш совхоза, автогаража, мехмастерской коллектива вахарера масалаш юкъехувлар.

Программни материал шийна кIоаргга йовзаш хилар хьахьекхар школа ладувгIархочо, инструментальщика А. Далхаева. ТIеххьарча занятe цо кIоаргга деьшкар «Коммунистически болама бухбулла низа» яхеи «Империализмана духхьала къовсам лоаттабара декхарех лаьца 1969 шера хиннача коммунистически болхлойи партей Дунеи халкъашта юкъерча Совещане балха итогаш» яхеи дешаш. Иштта кIоаргга знанеш йолаш шоаш хилар хьахьекхар къамаьлаш даьча Горчханов Шамсуде, Зухайраев Юнуса, Пайзулаева Тlаусае, ладувгIархоша Амерхановас, Мирзоева, Баталова, иштта кхыбараша.

Цхьабакъда, Iалман коммунизма школе сонна дика вIаштIехьдаьккха чакхдаьннадац дешара шу политически просвещене кхыча школашка. Занятеш тIехьйоахаш моттигаш нийсъелар марксизма - ленинизма лардаш Iомаеш хиннача совхоза № 1 йолчеи № 3 йолчеи отделенешка. Цига пропагандисташ хиннаб нн. Дудаеви Болтиеви. ЛадувгIараша а пропагандисташа а эсала кийчо еш чакхийннай укхаза занятеш. Из бахьан совхоза парткома заседане дувца оттадаь хиннад из дош. Цiенхаштта бехк баьчул тIехьагIа тоаделар гIулакхаш цу шинна а отделенешка.

ХIанз парткоми, юххьанцара партийни организацеши керда йа дешара шерага кийчлуш я. Комплектовани еш латт школашка, эшаш йола пособеш, литература Iалашдеш да. Керда йолча дешара шера хургболча ладувгIархой составага хьожеш, цар идейни дешарен боарам белгалбеш я партком.

М. УМАРХАДЖИЕВ,
«Гехинский» совхоза пропагандист.

ЦIЕНХАШТТА ТОАБЕ БЕЗА БОЛХ

Вай город Грознера пассажираш дIа-юха кхувлача керттерча предприятеех цаI я Черталов Борис Петрович керте латта № 1 йола пассажирски автотранспортни предприяти. Цун коллективана хьалхашка латтараш лоархIамеи бехктокхамеи деккхараш да. Уж кхоачашдара даим йовхо а яь хIана еш а я города партийни советски органаш. Предприятеiа эшаш дола новкъостал лаьд цар, йолаш йолча торонех пайда эцара сарцагIа баьхаб цу автобоахама кулгалхой. Укх тIеххьарча шерашка дукха керда техника а кхаьчай цига.

Из иштта дале а предприяте коллектива болх тIехьатеттаи дукха кхоачамбоацараш нийслу цига. Каст-каста болхлой дIа-юха бувлаш хувцалу, цхьаболча инженерно-техническски болхлоша шоашта тIабилла болх бизза кхоачаш ца беш а моттигаш нийслу, шоашка тешам а беша дIаеннача участкай коллективашта юкъе боагIача хьисапе кхетама болх бац автоколонна начальникаша Хашиева, Акиева, Дидаева, производства начальника Халадова, кхычар.

Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш нийсдалар предприяте балха тIа ца Iаткъача Iац. Автотранспортни боахаме вер рага къахьегаш вар 860 совгIа саг ва. Укх шера духхьала хьалхарча биъ бетта тайп-тайпарча бахьанех царех балхара дIаваьккхав 46 ремонтни болхло, 26 кондуктор, 46 водитель, иштта кхыбараш. Цу цифраша къаьгга хьахьоах предприятерча болхлошта юкъе беш бола организаторски кхетамеи болх лохача боараме хилар.

ХIара дийнахьа цхьацца бахьанаш а нийслуш рейсашка ара ца йоалаш юс дукха автобусаш. Тхо цига хьожаш хиннача ворхIлагIча июле цхьоалагIча смене 4 йолча маршрутагIа лела езача 16 автобусах йис, 11-ча маршрутагIа лела езача 4 автобусах кхоъ, 26 маршрутагIа лела езача кхоънех йиъ, 11 «а» маршрутагIа лела езача йиънех кхоъ мара болх беш яцар. ХIаьта 32 маршрутагIеи 6 маршрутагIеи лелача 4 автобусах цхьаккха а болх беш яцар. Кхы дикагIа дацар гIулакхаш города кхыйолча маршруташка а. ШолагIча смене № 7 йолча маршрутагIа лела езача итт автобусах ахаш, пхелагIча маршрутагIа хила езача ворхIенех кхоъ мара йоацаш яр. Иштта рейсагIа араяла еза цхьаьца автобус йоацаш яр шоллагIчеи кхоалагIчеи маршруташка. БархIлагIчеи, № 101 йолчеи маршруташка балха араяланза яр шишша автобус. ЦхьоалагIча маршрутагIа балха хила езача 12-нех бархI, 9 маршрутагIа хила езача йиънех шиъ, 18 маршруте хила езача шиннех цаI мара болх беш яцар. № 31 йолча маршруте хила езачарех а ахаш мара болх беш яцар. Лоацца аьлча, ерригача маршруташка лелача автобусех кхоалагIа дакъа автобусаш болх ца беш яр. Иштта автобуси парко болх барах хьалхарча ах шера е езаш хиннаре 481932 рейсах яьр 346384 мара хиланзар. Ца еш йиса хилар 135538 рейс. Технически даькъе автобусаш тоаянза хиларах ца еш йисар 102 эзар гаргга рейс, тIехьайнсарах, еха линера автобусаш юха автобоахаме чуахарах, водителаши кондуктораши ца тоаш хиларах, кхыча бахьанех ца еш йиса рейсаш итташ эзараш я.

Уж санна долча гIулакхаша чIоагIа зе ду паччахьалкхена а предприятена а. БIаьш, эзараш бола болхлой балха тIа тIехьабувл е ханнахьа балхара цIаккхачац. Уж гIулакхаш Iаткъ города промышленни предприятеша беча балха тIа а. Финансови бокъонаш телхаеш а моттигаш нийслу. ТIанкаьнна еттача автобусашка билеташ ца эцаш мах боацаш дIа-юха лела безам бараш а хул. Уж санна долча халача хьалашка хала да партбюро член, эксплуатаце отдела парторганизаце секретарь Муртаева Марем Махмудовна керте латтача 15 саг чувоагIача группана тIахьожама болх бе а.

— Предприятена зе ца хилийтара, кассе хьачудоагIа ахча дуккагIа хилийтара, мах боацаш пассажирски транспортаца лела гIертараш гучабахарах чIоагIа новкъарле ю тхона графиках рейсашка автобусаш ара ца ювлаш хилар, — йоах Марем Махмудовнас. Укхаза билеташ доацаш бараш малаш ба хьажа а ца гIерташ, эшаш йола транспорт хилийта хьажа шо яхаш гIар гIоттасча пассажираша йоагIаш йола проверка ейтац тхога, яхаш дувц цо. ХIара дийнахьа рейсашка ара ца йоалаш йиса автобусаш меллай хьйташ рапорташ язду тIахьожама группа членаша. Уж дIадовзийт кулгалхошта. Цох а хулаш хIама дац.

Геттара бIеха йолаш рейсагIа араювл автобусаш. Из бахьан долаш тIахьожама группа рейса тIера а йовхаш автобуси боахаме юха чуахийта езаш хул дукха автобусаш. Масала, 21 феврале хьежача 80 автобусах 12 автобус сов бIеха хиларах лине тIара дIаяьккхар, 14 январе 50 автобусах 11 машина цу бахьанах рейсера дIаяьккха автобоахаме юха чуяхийтар, 14 июне иштта бIеха хиларах линера дIаяьккхаяр 14 автомашина. Уж санна долча кхоачамбоацарех лаьца а рапорташ тийнад предприяте кулгалхошка цу гIулакха бехкебарех лаьца. Цох а царна бехк баь моттиг нийсъенна яц.

Иштта кхоачамбоацараши халонаши нийсъенна йоллашехьа хоадамбовллаш болх баьб тIахьожама группа членаша укх шера хьалхарча ялх бетта. Цу юкъа финансови бокъонаш телхаеча водителашта, кондуктораштa 300 рапорти акти оттаяь дIаеннай цар кулгалхошка. Билеташ доацаш пассажирски автобусашца лелача 1621 штрафни квитанцеш дIа а луш царгара хьаийца 1621 сом паччахьалкхен кассе дIачудахийтад. Дуккьала укх тIехьарча биъ бетта кондукторaш боацаш лелача автобусаш тIарча пассажирашка тIахьожама группа членаша 3073 абонементни талонаш ехкай. Уж хьокхамаш кхы а дикагIа хила тарлора нагахьа санна лакхе дийца кхоачамбоацараш нийсденна децаре.

— Автобусаш рейсагIа ара ца ювлаш юсаш хилар, е рейсера каст-каста хьа а ювлаш автобоахаме юха чуухаш хилар, хIаьта ремонте дIаэттараш дукха латташ хилар малагIа бахьан да, — хетт оаха автотранспортни боахама партбюро секретарага Дудник Владимир Михайловичага.

— Керттера бахьан да балха арайоалача е еха чуйоагIача транспортага контрольни механикаш ца хьожаш хилар, — йоах цо. Пассажирски автотранспортни предприяте еха рейсера а яьнна юха чуеача техника хиннар фуд-малаьд а хьежа цунна ремонт яра эша ха оттаяц контрольни механикаша, яхаш дувц цо дIахо. Цудухьа бIарчча депош, кIираш доах ехача транспорто балха ара ца йоалаш. Цу даькъе контрольни механикашта тIалатта бехктокхам айбе а, шоашта хеттар водителаша лададергдоацаш гIулакх вIаштIехьдаккха а декхарийла ба предприяте кулгалхой. Пассажирски транспорта беча балхага хьажара а из балха ара мишта ювл хьажара а бехктокхам тIалаттача Нохч-ГIалгIай транспортни управленера нах нагахьа мара тханцига боагIаш боаца хьаший ба, — йоах диспетчераша. Укхаза тха хатта безам ба уж а ца хилча малав теш пассажирски транспорто беча балха гIайгIа а бала а кхача безараш?

Фуд теш № 1 йолча пассажирски автотранспортни предприяте партийни организацешсай боахама болх тоабара теш дар? Белгалдаккха деза цу даькъе хоадамболаш цо болх беш хилар. ДIадахача ах шера иттехазза партбюро заседане бийцар пассажирски автотранспорта болх. Цу заседанешка увттадаьл кадраш дIа-юха нийсъяр, культура, технически гIулакх дар тоадар, эшшача боарамах пассажираш дIа-юха кхувлилга вIаштIехьдаккхар, къахьегамеи финансови дисциплина телхаерашца къовсам лоаттабар санний кхыдолеи дешаш. Цхьабакъда болх тоабалара хьахулаш дар кIезига да. Укхаза ала дезаш да предприяте кулгалхой, партийни профсоюзни организацеш, инженерно - технически болхлой шоайла айхха бувзам а оттабаь юкъарча низаца хьалхашка латта деккхараш кхоачашдара коллектив оарцагIъяккха декхарийла хилар а из цар данза даргдоацаш хилар а. Цхьа говр дIа а гIерташ шоллагIъяр юха а гIерташ йолча готах а, гота хиннаяц оалаш да. Цунах тIерра а лоацаш цар массане уйла тIаерзаяь хила еза: паччахьалкхен плани тIанйца социалистически декхараши толамца кхоачаш а деш пассажираш дIа-юха кхувлара хьашташ диза кхоачашдара.

Пассажирски автотранспортни болх ледара лелара дукккача даькъе бехке ба Нохч - ГIалгIай транспортни управлене кулгалхой а. Болхлой бахара хьалаш тоадара е боагIаш йола йоакхо яц, запасни оатхалашца водителаш Iалашбара болх цIенхаштта тоабе беза. Предприяти Iалашъяьяц эшаш болча специалисташа. Укхаза чIоагIа эшаши боацаши ба ераш санна бола бехктокхаме болхлой: болхлошта юкъе кхетама болх бара вола директора заместитель, коммерчески балха вола директора заместитель, тоъаш бац 60 — 80 водители 80 гаргга кондуктори. Уж кадраш кийчъяра а Iалашъяра а юстара ца латташ новкъостал це деза транспортни управлене кулгалхоша. Городерча диспетчерских йоккхагIйолчарех я Тамански улицагIара диспетчерски. Укхаза иттех маршрутагIа лелаш 40 гаргга автобус я. Царех хIаране тIа шишша саг ва болх беш. Царна нийсха баха моттиг яц, хий дац. Цох лаьца Грозненски горисполкоме а транспортни управлене а дуккхаза къахаташ яздаьд. Цох хIанзалца даь хIама а дац. Город Грозные 1200 моттиг я автобусаш сецаш, царех 790 яр йоагIача хьисапе кийчъяьяц, дуккагIъяраш навесаш йоацаш я, автобусаш сецача доацаш да уж сецаш хилара йола внакаш тIайола аьшкабетона бIоагIий. Цу гIулакхага а хьежача бакъахьа бар горисполкома кулгалхой. Городера дукха наькъаш деха да. Царех ла Старопромысловски районе 15-ча участке бода никъ, РТС яхача бода никъ, кхыдараш. Сов чIоагIа уж наькъаш деха хиларах каст-каста йохаш юха автобоахаме чуух дукха автобусаш. Наькъашкара хьалаш тоадара даькъе а новкъостал эш транспортникашта горисполкомагара.

Шоай бехкагIа а кхыча организацей бехкагIа а балха тIа нийслу кхоачамбоацараш бахьан долаш керттерча хьокхамий план кхоачашъяьяц Грозненски № 1 йолча пассажирски автотранспортни предприяте болхлоша. Технически даькъе транспорт кийча хилара коэффициент 0,765 хила езача 0,596 мара хиннаяц, план 77,9 процент мара кхоачашъяьяц. Пассажираш дIа-юха бигара ялх бетта план 97,4 процент, валови пайда бара задани 99 процент мара кхоачашъяьяц.

Предприяте болх тоабара, тIехьаюсачара хьалха латтараштa из юкъеяхийтара мел эша хьалаш долаш да. Кхетамца вIаштIехьбаккха беза хIара автоколоннера, участкера къахьегам, царех хIаранена хьалхашка латта декхараш дIа а довзийташ уж кхоачашдара шерра яхь йоаржае еза.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

Б. КОСТОЕВ,
тха спецкорр.

Хьалъяь яккха езача объекте

БАЛХАШ СИХДАЬ ДIАХЬОШ ДА

Масехк шу да Грозне нек ду бассейн хьалъе йолаяь а из болх чакхбаьккха хила беза я. Цхьаццa долча бахьанех цигара гIишлон балхаш юха а сувцаш хIанзарга кхаьчай из объект яь ца йоалаш. Укх шера юххера а нек де моттиг а торо а хиларга сатувсарий дагалаттар кхоачашхиларга догдоахилга я: ноябрьски цIей тIаккхоачаш бассейн эксплуатаце дIаяла дага ба гIишлонхой. Иштта да № 7 йолча гIишлочмонтажни управлене чуйоагIача № 4 йолча участка гIишлошъераша тIаийца социалистически декхараш.

Из боккха гIирс хьалбечара хьалашка хьежача теша метагвола суот да хьабIаргагур. Бассейн хьалъяра дIадахийта лакъоастадаь дерригa ахча 1 миллиони 150 эзари сом да. Цу рузкъах хIанз пайда эца безаш дисар 154 эзар сом мара дац. ГIишлон балхий план тIеххоачашъеш хьабоагIа укхазара болхлой. Укх шера ялх бетта 230 эзар сома маьха балхаш де дезача 287 эзар сома маьха балхаш дир гIишлош хьалъечар. Иштта тIатеIIa гIишлошъераша къахьегарах бассейн хьалъечара керттера балхаш даь даьннад: бассейна чуйолча зала тхов тилла, хий чухургдола шовзткъеи итт метр бIаьхеи ткъаьа цаI метр шереи бола Iам бетонаца хьалбетта, турбаш чуехка тоабаь баьннаб. Иштта дукха балхаш даьд кхыйолча помещенешка а: душевойшка, подсобни, административни цIеношка. Де дезаш дисараш керттерча даькъе отделочни цхьаццадола монтажни балхаш да. ХIанз укхаза къахьегаш штукатураш, плиточникаш, бетонщикаш, плотникаш — верригa а цхьа бIаь совгIа саг ва. Царца цхьан лохерча этаже оборудованена наладка еш а электричество чуюллаш а ба «Севкавэлектромонтажера» болхлой.

ХIара бригаде социалистически декхараш тIаийца коллективаш шоайла социалистически яхье яьнна къахьег укхазарча гIишлошъераша. ДикагIчарех лоархIаш я Осканов Къамбулата кулгалдеш йола газоэлектросварщикий бригада. Дуккха шераш да укх управлене Къамбулат болх беш вола. Ший болх дика бовзаш а, бригадерча болхлой къахьегам дикагIча тайпара вIаштIехьбаьккха ховш а ва из. ДIадахача а, цул хьалхарча а шера социалистически яхье котваларах тийнна знакаш я Къамбулата. Иштта шоай болх ханаха а тIехдика а кхоачашбеш къахьег В. Шляхтина кулгалдеча штукатурий — отделочникий бригада, М. Гапураева кулгалдеча бетонщикий бригада коллективаша.

ХIанз ер гIирс баь баккхара цIенхаштта терко еш хилара тешал деш да хIара кхаьрача дийнахьа хулача планерке парте горкома а, райкома а, горисполкома а викалаш хулаш хилар. Гулбенначар дувц балха новкъарле еча кхоачамбоацарех, уж сихагIа дIадахара дола наькъаш лох. ХIанз укхазарча гIишлошъераштa эггара сатогIа да дIаоттае еза оборудовани хIанз а хьаккхьача ца хилар: автоматика, электрически оборудовани, фильтраш. Цу гIулакха хьем боацаш оарцагIавала веза заказчик — горисполкома капитальни гIишлошъяра йола управлен.

Л. АУШЕВА.

Лекторий семинар

КПСС Нохч-ГIалгIай обкоме хилар КПСС ЦК апрельски Пленума материалашка хьежжа, СССР арахьарча политикаи экономикаи дешашта хетаяь лекторий-международникий, экономистий, политинформаторий группай кулгалхой республикански семинар.

«Пятилетка диъ шереи ах шереи Нохч-ГIалгIай АССР халкъбоахама план - кхоачашъяра итогаши республика халкъа боахам дегIабоалабара перспективаши» яха лекци йийшар Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен планови комиссе председателa Е. В. Брыксина.

КПСС обкома лектора В. В. Банкина йийшар «ХIанзарча дунен халкъашта юкъерча хьалахи Советски Союза арахьарча политикахи КПСС ЦК апрельски Пленуме дийцар» яхача темагIа йола лекци.

ЛадувгIаш бараша тийнача дукхача хаттараштa хоадам боллаш жопаш делар.

КХОАНА—СССР ТIЕМА-ФОРДА ФЛОТА ДИ

ЦIеча Байракха Къилбаседен Флота кемаш тIеи доакъошкеи чуйнна аххана декъар Iомадеш болча морякаша кхы а шерагIа йоаржаю КПСС XXV съезда дикача гIулакхашца накъа бахара дIайоланаь социалистически яхь. Моряк-каш-североморцаш кийча ба хьалхашка латта декхараш кхоачашде. ХIара занятии сакхетам лакха болаш а шоай болх дика вIаштIехьбаьккха а чакхйоах. Яхье хьалха латт коммунисташи комсомольцаши.

Шоай хьинарерча къахьегамца морякаша-североморцаша чIоагIбу Даьхен низ.

СУРТА тIа: моряки строяга хьожача хана.

С. МАЙСТЕРМАНА сурт ТАСС фотохроника.

РАКЕТАШ ЛЕЛАЕР, ОКЕАНАШ ТIА ЛЕЛАР

СССР ТIема-Форда Флота Ди хьатIаккхоачаш АПН корреспондента хаттарашта жоп делар СССР ТIема-Форда Флота Керттерча штаба начальника заместитела, Советски Союза Турпалхочо, вице-адмирала СОРНЕВ Игорь Андреевича.

— Миштай таханара СССР ТIема-Форда Флот?

— Вай ханара флот — из Iилманеи техникаи тIеххьара карагIдаьннар шийна чулоацаш хIама да. Цун кемаш, доакъош эггара дикагIа вIаштIехьдаьккхача герзаца, радиоэлектроникаи автоматикаи средствашца Iалашдаь да, хIаьта хин кIал гIолла лела лодкаш — атомни энергетикаца Iалашдаь да. Цун керттера низ ба Къилбаседа полосе мишта кIал гIолла а лаьттаиа гонахьа го боаккхача хана тропически широташка а форда чу гIолла Iалальмата дика лелалуш хилар хьахьекха долаш хин кIала гIолла лела лодкаш. Хин кIалеи хи тIеи гIолла лела советски ТIема-Форда Флота кемаш хIанз лелаш да дерригача океанашка, ерригача широташка. Гаьна наькъаш деш хилар — форда специальни тактически кийчо лакхъяра, экипажа бартакхьоагIо чIоагIъяра йола тIехдика школа я.

Чакхдаьннача дешара ах шера дуккагIа долча кемашеи доакъошеи тIехдика а дика а хьоккхамаш долаш Iомаьй тIема гIулакха лоархIаме йола тактически, тIом бара, технически, специальни кийчой разделаш.

— ТIом болча хана мел доккха дакъа лаьцад СССР ТIема-Форда Флото гитлеровски Германии милитаристски Японии йохаеш?

— Флото лаьттан тIарча эскара десанташ Iохувшайора, моастагIчун коммуникацешка гIом бора, форда йисте яла городаши тIема-форда базаши лорайора. Москве, Сталинграда юхе, Курски дуга тIа майга латаш хилар моряккаш.

ТIом хиннача шерашка советски Флото хIалакьий 1400 гаргга кхо миллион тонн водоизмещени йола моастагIчун транспорташ 1300 совгIа кемен. 110 оперативни десант, Iоховьий. Царех йоккхагIа ярех я Новороссийски Керченско - Эльтигенски десантни операцеш.

Форда тIа хьинаре тIом беш хиннача советски флото чIоагIа юхадийттад фашистски Германеи цун союзникийи, флота дуккха низаш. Атлантика бахьан тIом лаьттача эггара халагIа йолча хана а гитлеровски командовани океанашка тIом бе йиш йолча, хин кIала гIолла лелача лодкаех пхелагIа дакъа советски форда театрашка лоаттаде дезаш хьиннай.

Милитаристски Японеца чIоагIа тIом баьб тихоокеански флотои Амурски флотилеи. Лаьтта тIом беча эскарашца цхьана вIаши новкъостал а деш Квантунски эскар сихагIа дохаде; Кореяи, Катаяи халкъаш мукъадаха новкъостал даьд.

— Антигитлеровски коалицегIарча союзникий кемашца цхьана тIом белга мишта хиннад, мишта кхоачашдаьд? Мел лоархIам болаш да из гIулакх?

— Керттерча даькъа дIа-юха хинна гIулакхаш лендлизагIа Советски Союза герз, материалаш, тайп - тайпара товараш дахьаш йоагIа конвояш цхьана накъайоахилга Iалашделга хиннад. Мухьаш дуккагIча даькъе СССР къилбаседеи дальневосточни порташка кхихьал.

Белгалдаккха доагIа конвояш накъайоахаш хиннача американскийи английскийи эпсарашеи матросашеи шоай декхараш дика кхоачашдеш хинна хилар. Советски наха дагa боагIа шоашца цхьана гитлеровцашта духхьал латаш хиннараш. Мурманске оттадаьча монументо хьахьокх союзни морякий майрал. Антигитлеровски коалице мехкаша цхьана даьча тIемаша тешам боллаш хьахьекхад тайп-тайпара социальни строй йолча паччахьалкхенашта юкъе эффективно политически тIемеи гIулакхаш дIа-юха леладе торо хилар.

— ХIанзарча хьалашка малагIа белгалонаш йолаш я ТIема-Форда служба?

— ХIанзарча кемаш тIа гIулакх деш бола морякаш кIоаргга технически знанеш йолаш, тIадилла гIулакх дика чакхдоаккхаш, моллагIа а хало лоалуш, идейни сакхетам лакха болаш хила беза. Флота еш чоалханеча технически устройствех, тайп-тайпарча аппаратурах дика кхета а кхеташ болх бе хов бола лакха квалификаци йола специалисташ. Цу тайпара кадраш вай флоте йолаш я. Лични составагIа 90 процент совгIа бараш — классни специалисташ ба. хIара шоллагIа вола тIемахо — гIемеи политически кийчон отличник ва. Берригаш а хIапа бац аьнна эпсарий составацара бараш лакхара образовани йолаш ба, эпсарех ахаш — инженераш ба, хIаьта мотросехи старшинехи 90 процент гаргга бараш — юкъера школаш е техникумаш чакхъяьха ба. Дукхха морякаш смежни специальностех классни квалификаци йолаш а новкъоста метта Iема посте дIаотта могаргдолаш а ба.

Цар дика гIулакхаш тайп-тайпарча мехкий халкъашта интернациональни новкъостал леча хана цIенхашттарча испытанешка цкъа даьнна ца Iеш дуккхаза гучадаьнна да.

Къонахчали деналн гойтар советски морякаша Бангладеш Халкъа Республика Читтагонг яха порт цIенъеча хана. Суэцки заливе, тралени йолча хана Мовриский яхача гIайрен тIа нах кIалхара боахаш болх беча хана.

— Граждански вахаре а накъа яргIйола малагIа специальностaш Iомаю морякаша Флоте гIулакх деш болча хана?

— Дукха хана деиз кема тIера гIулакх чакх а даьнна машарерча къахьегаме юха цIаьвена тIема моряк, оалаш ма хилара, моллагIа хIама де ховш мастер ва. Вай хана, Iилман - технически революцен бIаьшере, флоте гIулакх деш болча хана морякаша Iомаю халкъа боахама тайп-тайпарча доакъошка чIоагIа эшаш йола дукха специальностaш. Уж операторaши электромеханикаши, радисташи, радиометристаши, машинисташи электрикаши, турбинисташи, атомни энергетически установкашта гIулакх деш бола специалисташи ба. Кхыметтел укх тайпарча цIена тIема специальностaш: ракетчик, коменсор, наводчик, кхыраш санна яраш а кагийча наха тайп-тайпарча техника гIулакх дара невыкаш луш я.

— Советски морякаш каст-каста ух доазол дехьарча порташка хьоашалгIа. Мишта чакхъювл ТIема-Форда Флота визиташ?

— Океанаш тIа лелача хана советски кемаш каст-каста доттагIлен а гIулакхий а визитегIа кхыча мехкий порташка хул. Алхха тIеххьарча цхьаи шереи ах шереи уж хиннад кхо эзарза Европа, Азе, Африка, Америка мехкашкарча 150 порте. Кемаш тIара Iо а баьнна цу порташка хиннаб эзараш моряхаш, старшинаш, эпсараш. Кхыча мехкий порташка морякаш хилар кхыча халкъашцара доттагIал чIоагIдеш дола хIама хиннад.

ХIара советски кема визити гIулакха из порте дIачудакари советски халкъа эггара дукхагIа нах болаш, царца тайп-тайпара профессеш яраш, тайп-тайпара ханаш яраш, тайп-тайпарча къамех бола нах болаш яьча визита тара да. Моттигашка бахача нахах беттaлуча советски морякаша кхыча паччахьалкхенашкарча халкъашта дIадовзийт дунен тIа эггара хьалхарча социалистически мехках дола, советски вахарах дола бакъдар.

ТIеххьарча хана бокхача толамца чакхйийнай советски кемай визиташ США, Франце, Итале, кхыча мехкашка. СССР ТIема-Форда Флота Командованега дукха ух тайп-тайпарча паччахьалкхенашкара дехараш, советски кемаш шоай порташка дахийта яхаш. Гаргарча хана вайна гуш хургда советски тIема морякаш тайп-тайпарча мехкий, халкъашца кхы а доттагIлен тIехь вIашагIбетталуш хилар.

(АПН).

КУЛЬТУРА БОЛХЛОЙ—КХАШКА

«КIи-марса турпалаш — 75» яхаш яр Назрановски культура районни Цен болхлоша Нохч - ГIалгIай АССР культура Министерства методисташца цхьана «Назрановский» совхоза болхлошта яь сайре-портрет. Из хетаяьяр хьалха латтача комбайнераштa — Тонкхоев Махьмад - Салена, Ажигов Хьаж-Мурда, Костиев Вахийна, шофераштa Хаштыров Исрапила, Карахоев Къурейша. Сайре - портрет хилар кхай тIарча стане.

Из дIайоланлалехьа КПСС Назрановски райкома секретара Гандалоев Бамат-Гире гулбеннараштa йийшар «Социалистически рузкъа бIеха кулгтоха йиш йоацаш да» яха лекци. Цул тIехьагIа къамаьл дир совхоза директора Албогачиев Хаматхана. Цо даькъала бийцар юрта боахама хьалхалатташ.

Къамаьлаш дир къахьегама ударникаша а. Директора премеш дIаелар яхьа котбаьина-раштa. ДикагIа бола механизатораш хьоастабе баьхкабар къона ленинцаш. Цар стихаш йийшар, кIи-марса турпалашта «КIи-марса турпалаш-75» яха йоазув тIадола муарови лентaш эхкар.

Цул тIехьагIа доккха концерт оттадир культура районни Цен самодеятельни артисташа. Концерт чакхдаьлча механизатораша халхараш дир.

ЧIоагIа раьза бар совхоза болхлой шоайцига баьхкача хьаьшашта, доккха баркал аьлар царна.

Н. КИРИНА,
НГI АССР культура министерства методист.

МАССАНАЖЬА А ШЕРРА ЯЬРЖАЙ ЯХЬ

Долакха - Юртара Гудермесе кхаччалца ба Грозненски машиннаькъа дистанце боахам. Цун цхьайтте а околотка коллективо шерра социалистически яхь йоаржаяьй КПСС XXV съездан Ерригсоюзни машиннаькъахочун денией сийленца накъаяхара. Яхьо кердача къахьегама толамашка кхуьл уж. Дерригача технико-экономически хьоkхамий ах шера план 22 процент тIехкхоачашъяьй дистанце болхлоша. Ши бутт графикал хьалхабьнна ремонт еш ба уж искусственни сооруженешта, лаьттан полотнашта, рельсашта.

Социалистически яхье хьалхка латт ин. Ситников Ахмедови керте латта цхьайтталлагIчеи нислагIчеи околоткай коллективаш. Социалистически яхье хьалха латтараш бовзийтача дистанце стенда тIа дIаяззьяьй кеpда цIераш. Царех ба машиннаькъа монтераш Торшхоев Исраил, Носаева Розан, Дилаева Тамус, дежурни Бесчастная Нина, кхыбараш.

Бокха укхаъ хулаш хоачкхаьчар укх деношка дистанце коллективага. Социалистически яхье баьнараша даьхача толамий итогаш а яь Грозненски машиннаькъа отделене кулгалкоцен райпрофсожа президиумо яхье хьалха латтача болхлошта еннай «Професси машиннаькъа болхлошта юкъе дикагIбар» яха сийлен цIи. Царна юкъе ва Назрановски машиннаькъа околотка мастер Мотушков Хьусена Ахьмад, бригадир Савенко Мария Яковлевна, дежурни Шабанова Мария Егоровна, монтер Носаева Розан, кхыбараш.

ТIехдика къахьегама толамаш доахаш накъабоагIа шоай дезача цIейша мухьаш тIадотташи тIера Iодоахаши йолча Грозненски механизировании дистанце машиннаькъахой. Ах шера план 104 процент кхоачаш а яь, планал совгIа цар дIабахьийтар 114 эзар тонн халкъбоахама мухь. Айкха мухь тIаботтарах кхьдола мухьаш тIадотта йиш йолаш эзар вагон мукъаялийтар цар.

Хьинаре къахьегарца укхаза белгалбаьнна ба грузчикаш Астамиров Хумаид, Солтамурадов Насредин, Гайрбеков Шиовани, Химатов Ахьят. Уж бераигаш иттлагIча пятилетка чотах къахьегаш ба. Укх деношка цу барттайнача коллективана хьожаяьй Грозненски машиннаькъа отделеночa предприятешта юкъе хьалхара моттиг. Нохч - ГIалгIай АССР Министрой Советеи облсовпрофеи карара кара тела ЦIе байрахх ялийтара а белгальяьй из коллектива.

КПСС XXV съезда сийна наькъахара по лаьрхIад шера план ханал хьалха кхоачаш а еш кхы а планал совгIа 60 эзар тонн халкъбоахама мухь дIабахьийта, хIара вагона дIалаьоххIача къахьегама овсарлё ши процент лакхье.

* * *

Дикача къахьегама толамаца шоай деза ди дездеш ба Грознерча машиннаькъа станце болхлой. Пхе шера планн тIадийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй маневрови диспетчерий сменаша, стрелочникаша, сигналисташа, поездаш вIашагIъеххача бригадаша, мухьий цеха болхлоша. Цудухьа пассажираш дIа-юха кхувлара даькъе дика къахьегама толамаш доах цар. Шоай цIей сийна тIадийца социалистически декхараш толамца кхоачашду цар. ХIара дежурствах маневрови диспетчера Мищаев Николай Павловича кулгалдеча смена дикка тIехкхоачашъю мехкадаьтта продукташ чуйоттара заданеш. Еррига поездаш йиллача хана вIашагIа а екха графиках дIаухийт.

Шоай новкъосташта хьокхам телаш къахьегаш ба цига поездаш вIашагIъехкараш Селиванов Владимир, Федулов Федор, вокхагIйола баьнмачник Балрин Григорий, Рашидов Мовлды, сигналист Косенко Вера, зIамагIйола стрелочница Ахмадова Наталья, кхыбараш. Царна массанена а «Грозненски машиннаькъа отделене професех дикагIбараш» яха сийлен цIераш еннай. Уж ба социалистически яхьа сийг летабераш а.

Шоаш доаха къахьегама толамаш кхы тIа а тоадеш КПСС XXV съезда сийленца накъагIоргхиларах дог тийша ба уж.

* * *

Машиннаькъахой цIейна къалхарча къахьегама вахте латтача Грозненски локомотивни депо тепловозникаша лаьрхIад наькъашка цхьаькха хьовзам ца хулийташ цу денна дика къахьегама совгIат кийчде.

Шоай лош толамца кхоачашдара чIоагIа фе болаш къахьегаш ба тепловозий машинисташ. Укх деношка халкъбоахама мухь а ийца терски машиннаькъа тIа гIолла поездаца болхача тепловоза машиниста Волик Вячеслава, цун гIонча Жаворов Юре бIарг кхийттар йоагача вагона буксах. ХIьта Терек—Наурски яхача гIолла йолача машинист Ворчан Алексеавдри цун гIонча Польский Николайн тIаволча вагона буксаш лотаецилга е хоаделар. Уж шаккхе поезд соца а яь хьовзам ца хулийташ дIадаьккхар нийсленна кхоачамбоараш.

Иштта уж фе хилара Грозненски локомотивни депо начальника поиказах баокал аьлар тепловозий машинисташта В. Волика, А. Ворчана, цар гIончашта Ю. Жавровна, Н. Польскена.

Г. АНОХОВ.

Из вIашагIъеллача деиз «Юбилейный» совхозе механизаторалла болх беш хьавоагIа Хациев Салман. Кхашкара дерригa балхаш деча хьинаре дакъа лоац цо. Къаьстта чIоагIа баркал оал цунна баьцадараш леладераша. Хий техачул тIехьагIа гувнаш де володелар из помидорашта, цхьан ханна минеральни удобренеш а тоссаш. Ший ханнахьа из болх чакхбаккхар баьхан долаш ца йовш кIалхаръяьлар помидораш. ХIанз томаташ чуэцача хана баьцадараш леладераша безамца йоакх кIаьдлургвоапача къахьегамхочун, совхоза болхлой комитета члена Хациев Салмана цIи.

Л. РУДСКИЙ.

СУРТА ТIА: механизатор С. Хациев.

Автора сурт.

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ КИЙЧДЕШ

ИйслагIча пятилетка тIеххьарча шера къахьегама вахта толамца дIахьош я «Малгобекнефть» НГДУ № 3 йолча районни инженерно-технологически служба коллектив.

ДIабахача бетта дийнахьи буси планагIа 561 тонн доагор даккха дезача цу коллективо хIара дийнахьа 650 тонн доагор телар Даьхенна.

КIоаргача-кIеж еттачеи кIоаргача-насосни скважинашкара доах укхаза мехкадаьтта. Цу шинна тайпа скважинаша графикагIа дийнахьи буси тела дезачул дукхагIа а тел мехкадаьтта. Масала, кIеж еттача скважинашкара планагIа 461 тонн мехкадаьтта даккха дезача 540 тонн мехкдаьтта доаккх.

Коллективо иштта толамца ший декхараш кхоачашдара чIоагIа новкъостал ду къахьегам лертIа вIаштIехьбаьккха лелабеш хиларо, йоагIача тайпара социалистически яхь вIаштIехьъяккхаро, дукха геолого-технически мероприятеш чакхъяхаро.

Укх шера хьалхарча ялх бетта 36 мероприяти чакхъяьккхай. Дуккьал уж мероприятеш чакхъяхарах планал совгIа 1385 тонн мехкадаьтта даккха вIаштIехьдаьннад укхаза.

Боккха пайда баьлар скважина бурув тоха доладеш йолча моттига кислотни обработка еш хиларах. Из мероприяти бахьан долаш совлен 100 тонн мехкадаьтта даккха вIаштIехьдаьлар.

Дийнахьи буси 300 килограмм мехкадаьтта телаш яр № 142-9 йола П. В. Калмыкова смена гIулакх деш йола скважина. Кислотни обработка яьчул тIехьагIа 700 килограмм тIехдика мехкадаьтта тела яьлар из скважина. Цу тайпара кислотни обработка яьй мехкадаьттахоша дуккхача скважинашка. 90 процент хий увш дола мехкадаьтта тела яьлар № 869 йола скважина. ТIоанашка хий дIакъоастаде лаьрхIар специалисташа. Цу гIулакха скважина чу оатаденна хьамча чутасса лаьрхIар. Цхьан дийнахьа баь баьккхар из болх., цул тIехьагIа шозза дукхагIа мехкадаьттен пхезза кIезигагIа хийи тела яьлар № 869 йола скважина. ХIьта цул совгIа, солянни кислотаца скважина обработка йича дийнахьи буси 15 тонн мехкадаьтта тийнача скважина 51 тонн мехкадаьтта тела яьлар.

Хьинаре дакъа лоац служба къахьегамхоша творчески балха юкъе а. Укх шера 10 рационализаторски предложени кийчъе аьнна дош деннадар цар. ХIанзале кийчъяь производствана юкъейихьай ялх рацпредложени. ДикагIбола рационализатораш ба Коков Артем, Безуглов Василий, Ткаченко Михаил, иштта кхыбараш а.

РИТС-3 коллектив социалистически яхье яьнай РИТС-2 мехкадаьттахоща. ХIара бетта итогаш ю яхье карагIаьнараштa. Массехказа хьалхара моттиг а кхаьчай РИТС-3 коллективага. Иштта социалистически яхь лелаю цехий коллективаша а. Яхье котбаьнараштa призови моттигаш хьожаю, Сийлен грамоташ тел.

Ер шу долалуш планал совгIа 1000 тонн мехкадаьтта даккха дош деннадар РИТС-3 коллективо. Цул тIехьагIа цIаькха а ший торонашка а хьежа кастта хургйолча парте XXV съезда сийна 1300 тонн «Iаьржа дошув» даккха лаьрхIад мехкадаьттахоша.

М. ДАСКИЕВ.

Сий дола къахьегамхо

Массе хана санна а воацаш цхьан хIаман из саготдеш волга хоалуш дар Шамсуддина бIаргахьежача. Хьехархочо дувцар а е доска юхе латтача ше новкъосто дувцар а хозаш дешар цунна. ЧIоагIа цамоташ волаш метта уллача даьх уйла еш вагIар кIаьнк. Цун бала кхетабаьча хьехархочо цIаваха дураи делар Шамсуддина.

ЦIаккхаьчача геттара хала волаш коравир да. Ше дукха ха йоаккхаргйоацилга кхетадеча дас ше уллача хьатIавиййкар Шамсуддин.

— Са воI, — аьлар дас Шамсуддинага. — Дешара тIехьа ма висалахь, гIулакха— эзди, дезалца — барта, нийсархочунца — дег тIара, халкъана, Дай-мехка — мутIахьа, тешаме волаш хилалахь. ЗIамигта волча хана деиз Iомадаьр— вокха хилча мара кхетадергдац. ХIьта хьона даим кхетам тела, хьехамаш де даймахен хургдац...

Уж дешаш чIоагIа дег чу кхийшар кIаьнка.

ДIаваьлар да. Хьалха е чаххьIена йоацаш хинна нана да дIаваьлча, каст-каста цамогаш хулар. Из бахьан долаш дешар дита а лита балха ваха везаш хилар Шамсуддин. Доахан леладе вахар. Низ дIакхоачар лоа болх дика бе гIерташ. Цхьабакъда опыт йоацача Шамсуддина хьалхарча хана дукха кхоачамбоацараш нийсдолийтар. Балха тIера волга гуш болча боккхагIболча новкъосташа гIо дар говзал караерзае.

Дукха ха ялалехьа дикагIболча беша Iуша гойтача хьокхамашта тIехьакхийра Шамсуддин. Цхьабакъда, хьайбаш лелаpа говзал караерзаяьчул тIехьагIа из болх хувца безаш гIулакх тIаккхьачар...

Китмен бел караэца йийзар. Кхаш леладер хилар Шамсуддинах. Дика кхоачашдора цо шийна хьалхашка уттаду декхараш.

ДIаухар шераш. Эргайоалар юрта боахама техника. Хьалха белашца беш хинна болх тракторашa, кхыча технико сихеи дикеи чакхбоаккхар. Бел тоахторашца хувца лаьрхIар Дадаев Шамсуддина а. Из механизаторий курсашка хьожавир.

Курсаш толамца чакх а яьха, ше деша вахийтача колхозе юхавера Шамсуддин. Боахаме болча беррига механизаторел къонагIа вар из. Цхьабакъда техника дикагIа йовзар къонача тракториста. Шаьхко шу даьлча дикача тракториста санна районе а цIи дIаехар цун.

Эрий дала лаьтташ карадерзадеш башха дика хьокхамаш гойташ къахьегарах «Эрий лаьтташ карадерзадарах» яха медаль, дукха Сийлен грамоташ елар. Шамсуддина доахаца толамех дувцар радио чу гIолла а газеташа а.

1960 шера ше ваьча, дай баьхача Алхан - Юрта ваха а вена, «Ермоловский» совхозе балха вахар Дадаев. Цу хана чIоагIа механизатораш эшар совхоза. Цудухьа из аара воккхал деш совхоза кулгалхоша геттара раьза болаш хьийцар Шамсуддин балха.

Лаьтта оахача, юрта боахама культураш дIаювча, уж чуэцача, доакъар кийчдеча — еррига участкашка толамца кхоачашдора цо шийна тIадилла гIулакх. Цудухьа цун сий дора совхоза кулгалхоша а мугIарерча болхлоша а.

КПСС XXIV съезда нислагIча пятилетке юрта боахама болхлошта хьалхашка оттадаь декхараш кхыча наха санна толамца кхоачашде гIерташ ниа дIаякхоачар деш къахьегаш хьавоагIа Дадаев Шамсуддин. Хьаьнала къахьегарах дукхаза Сийлен грамоташ тийнай, мах бола совгIаташ даьа. хIаьта иштта Ленински Юбилейни медаль еннай цунна.

Кхыча механизаторашца цхьана гуахьа дийна ялат чуэцаш вар сий дола механизатор.

— Шамсуддина тIадилла моллагIа гIулакх цо из толамца кхоачашдергхиларах шеко йоацаш хул со. Тешаме кхоачашду цо ший балха декхараш а. Цунна тешал ду хIанз из иттлагIча пятилетка чотах болх беш хиларо, — йоах совхоза цхьоалагIча бригада бригадира Хадизов Вахас.

Я. ЦУЕВ.

БУЦ ХЬОКХА КЕРДА КОСИЛКА

ДIайийна а эрий тIаьнна а баьцаш, доакъара лаьрхIа бобаш, люпин, хьажкIаш хьоккхаш йола «КИК-1,4» яха 5.500 косилка арахецаргья 1975 шера Латверча Радвилишски юртбоахама машинаш еча заводо.

Кердача косилкаша хьекха ца Iеш оата а оат буц. Маневр лакха йолаш, делае атта, аьта масса транспорта тIайотташ йола специальни устройство йолаш я машинаш.

Толамца пайда эца йиш я «КИК-1,4» яхача косилкех доакъадаь гIожа доакъар оатача а.

СУРТА ТIА: Радвилишски юртбоахама машинаш еча заводе арахийцача косилкай ергIанара парти.

М. БАРАНАУСКАСА сурт. (АПН).

ВАЙ ПОАЛАХОЕХ

САГА КХЕЛ БАХЬАНЦЕ

ОЧЕРК

Бакъдар бакъхила деза. ЦIаьхха кораянзар ший дего къоабалъеш йола говзал Батхиев Рашида. Юкъера школа яьккхачул тIехьагIа Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен институте хьехархо хилара деша воалавелар. Хайра цунна дукха ха ялалехьа ший дего тIахьахар кхыйола говзал йолга. Цул тIехьагIа деша вахар из Саратовски юридически институте. Цига студент хиначул тIехьагIа кхетадир Рашидас хIана ше Iомаер кхыча цхьаккхача говзалах ше хувцаоргйоацилга.

...Иттех шу даьннад из юридически институт чакхъяьккха ваьнна а Къилбаседа-ХIирий АССР Пригородни района халкъа судахо вола а. Из бехктокхаме болх дIаболабаьчул тIехьагIа дIайицав из Коммунистически парте мугIарашка. Иттех шу.:. Дукха ха яи из. цхьабакъда судахочун коммуниста вахара юкъе цу шераша дIалаьцар йоккха моттиг я. Сийлен гIулакха дIаденна шераш да уж. Дуккхача наькъаваарца хоттаденнад уж шераш, цхьабола нах цIаккха а дагар бергбоацаш хьалхашка латт хIана а тIехьа. Из тамаш а яц, хIана аьлча суд еча хана цун хьалхашка уттараш тайп-тайпара зуламхой ба. Цудухьа къоастаде атта дараш санна чсалхане гIулакхаш а дар Батхиев Хьусена Рашида дашха дезаш хиннараш.

ДагадоагIа сона цкъа гражданина Солоутина бехк беш дар тхо. — дувц судахочо. Дукхкхача дезала да вар из, хIаьта а малара чIоагIа тIехьаьнна хилара дар цун эггара доккхагIа дола гIалат. Цахадаш коьта бохабаь хила уйла чукхаьбача цун тоъаш хиннадацар ше балха доаккхаш дола ахча. цунна дуэзадена цIагIара кIала мел нийсъенна хIама дIа а кхухьаш йохка волавелар. ХIьта чуэча дезала гIулакх-м дувцдезаш мичад, цIагIа кериг хьачуяхьаш да ца хилча. цул совгIа чура хIамаш а удае ваьлча.

— Шийна бехк беча хана Iочубахийта корта а болаш латтар из халка суда хьалхашка— дувц цIахо Батхиева. Судо лаьцхад дерригa а. Къоастадир. масала, массехк бутт хьалха из производстве хьахьнала къахьегаш, цига ший декхар дикеи тешаме кхоачашдеш. хIаьта къоначарна професcионални говзал дIаялара чIоагIа новкъостал деш хиннилга. Вешта аьлча, нийсача новкъара из ваьнна цхьаша бутт мара боацилга кхетадир судо. Цул совгIа бизза бекк шийна хьатIаэцаш вар Солоутин. ше леладечох дехке ваьна вар. Цудухьа судо лаьрхIар цунна из набахта волларгволаш бехк ца бе. аьнна. Из бакъахьа яь решени йолга гучадаьлар цул тIехьагIа. ХIанз башха дика бахаш ба цар дезал, бераш школе дешаш да.

Цхьабакъда массаза а цхьатара хилац суде дувцаш дола гIулакхаш. Цхьадараш чоалхане хул. уж кIоаргга Iома на дича решенеш е сихлац судахо. Цкъаза цхьаволча бехкеоза волча саго ше дехке ваьлча санна корта Iочу а бохийт бIаргех хий а доалийт ше бехке вац моттийтар дукха. фуннагIа даь а кIалхара вала гIерт цу тайпара вола саг шийна хургболча бехках. халкъа судахи суда заседателахи ше даь зулам къайладахьа. Цкъа суда хьалхашка эттар геттара кхераме вола рецидивист Е. ХьалхагIа наьха а паччахьалкхен а хIамаш лечкъаярах ха эза саг вар из. ХIанз доккха къоал дарах шийна судо бехк беча хана хаоц дувра. кхы цIаккха а цу тайпара хIама дергдац ше, йоахар. Цхьабакъда судо итт шу набахта валла ха шийна техача бIарга цIапкъам вIашкатохазар. Ше бехке волга я ховш, шийна теха суд тIера яькхар дехаш лакхерча инстанце а яздаззар. Цу дерригне къаьгга хьахьеккхар судо цу рецидивиста теха ха нийса хилар.

Советски халкъ коммунизма сийдолча кхоаненга долча хана, берригa къахьегамхой парте XXIV-ча съездо хьалхашка оттадаь сийлен декхараш кхоачашдеш болча хана вайна новкъарло еш дола хIамаш нийсду. Хари вахар леладераш кIезига бале а шоаш деча зуламашца юхадетт цар вай сийдахь-доккха гIулакхаш.

Бакъда советски правосудии массаза а хиннай халкъа хьашташ талмаста ца дуташ. хIаьта дукхагIча даькъе профилактически, кхетама болх беш.

Бахархошта пайда хургба аьнна хеташ дола гIулакхаш новкъост Батхиева доаштх выездной суда заседанешка. Цу тайпарча гIулакха кертера дар-фуд аьлча, цхьанне даь ро гIулакх кхычарга ца дайтар да. Цу тайпара процесс дIахьоча хана юртарча клубе йиза нах хьийта гIерт судахо. цу наха шоаш бу суда хьалхашка эттачоа бехк. эгIазле кхайкаю.

Вешта аьлча, хIара ше дIахьош йола судебни процесс наха пайданегIа хургйолча тайпара вIаштIехьъяккха гIерт халкъа судахо. Цу тайпарча формо суда гарга оз бахархой. кхетам балара даькъе къахьегамхошта доккха новкъостал ду, цхьаннегара даьнна гIалат кхычаргара далийтара никъ бехк.

Закон толхадаьча сага гIулакх тохкаш цхьа хIама ца зувш дитац новкъост Батхиева. КIоаргга уйла тIайохийт цо из саг харцахьарча наькъа тIа валара бахьанга кхача гIерташ. Цу сага вахар зIамига волча хана деиз малагIча новкъосташта юкъе хиннад. мучахьа къахьегаш хиннав, балха хиннача фу саг лоархIаш вар? Цу дерригнеша доккха новкъостал ду судахочоа гIалат ца валара. ХIьта судахо гIалат валар тоаде хала да. хIана аьлча сага кхел къоастеш ва из. ГIалат вала йиш йолаш вац из. Цох цIаккха а дега тIерабаргбоаца цатоам хургба бехке ваьчун меттел судахочоа шийна а. Из дерригa дика кхета а деш тоха судахочо хьалхашка этта гIулакх. Цудухьа цIаккха а гIалат валац. Нах дукха безаш, уж цах бахьанце ший низ, денал дIалуш хилча кхаьха хьашташ а нийса кхоачашду. Цу хьакъехьа шийна новкъостал деоргдолча бесса оттабаьб цо халкъа заседателий болх.

Цхьан судебни процессата кийчалуча хана зийра аз из гIулакх. Заседателаш, боккъонца бола профессиональни юристаш санна, следственни органаша баь болх тохкаш бар.

— Укх гIулакха юкъе сона корагIац лаьцачун характеристика, аьлар цхьан заседатела. Массадолча каьхатага хьажачул тIехьагIа Батхиева, аьлар:

— Бакъда Iа яхар, характеристика хьаккхаччалца сул е йиш яц цу сага.

Иштта вокх заседатело зийра цхьан лаьцача сага дела юкъе цхьадола кхоачамбоацараш хилар. — Хьажал йоахар цар. — укх обвинительни заключене тIа дарш из лацарах долча протокола тIа дарш тайп-тайпара бутта числош да.

Заседателашта корадаь гIалаташ дIаяздир судахочо. Из доккха новкъостал да. Хьалха малаллара тайп-тайпара нах ба суда хьалхашка уттараш. ХIаганена дувца къамаьл ший тайпара. дега тIаккховчаог долаш хила деза. Цу тайпара дош судахочоа кора ца довгIий. чудоаллар хьадувцаоргдац бехке волчо процессе.

...Цкъа КаргиновгIар марий сесаги баьхкар суде шоашта развод елга дехаш. Иззамо хIама нийсделча фуд судахочо де дезар? Цар яхар кхоачашдича законах доагIар ду-кх цо. Цхьабакъда. законо а гумании хилар дIадех.

Цхьан ваха аьнна вIашагIкхийтта ши саг къастар дIадиллача а хьалаллача а дика гIулакх дац. Из моллагIчо а кхетадергда. ХIьта уж мари сесаги хинна а Iац. хIанз цар юкъара бер да. МалагIа бахьан да уж къаста гIертар. малагIа бехке ва. малагIа бакъва? Цу шинех хIаране дувцачунга ладийгIача, шаккхе а хаоц ва. хIаьта а хIараваp ше бакъве гIерт. ТIаккха цхьацанеца къаьст-къаьста къамаьл дир судахочо. Шоаш беначa наькъа тIара бовла безам болаш вац шаккхе. Уйла ю судахочо ши-шинца. Анализ ю царца мел хинача къамаьла. Тхьовра хIаранеца къамаьл деча хана уж шекбувлар цхьа «моттиг» кораьяр цунна: шоай фусам йохаш хиларах дог лазаш бар уж селла шоайла дукхьал къамаьл деш бале а. Из моттиг цIаькха яшха лаьрхIар судахочо. Цо зийцар царга вахаре нийслуш йола масалаш. — Оаш санна сиха развод яь нах тIехьагIа дехке бевл. хIаьта цкъа къаьстачул тIехьагIа уж юха вIашагIтоха халагIа хул. хIана аьлча цкъа къаьстачул тIехьагIа дикка хийолу уж. Аз шугара дех цу хьакъехьа оаш шинне а дика уйла яр. Къаьстта дагалоаттабелаш тIадоагIача шера деша ваха веза шоай кIаьнк Володя. Оаш яххача тайпара ер гIулакх чакхдаьккхача аьнна, е даьх къаста везаш ма-вий из. Фу вовз хургда цун. масала, да воацаш хилча. Кхыча шоай даьшца - нанoшца лела гIоздаьнно бераш бIаргадайна дог эшаргдений цун? ХIьта иштта атта шоаш къастаргдолаш хилча вIашагI а хIана кхийттад шо. фусам вIашагI а хIана еллай? — яхаш цар дег тIа кхача гIертар из.

— Цу дерригне уйла а йиъ цхьа кIира даьлча суде юхадувла, аьнна хоадаир Хьусена Рашидас царшара къамаьл.

Цхьа кIира даьлар. баьлар бутт. шу а чакхдаьлар. бакъда уж шиъ юха бахьанзар бакъла шоаш къоастабар дехаш яззъяь хинна заявленеш юха дIайийцар.

— Дукха ха йоацаш хиннав, со цу дезала цIагIа. йоахар ше гIадвахар лочкъабе безам боацаш хиннача судахочо. Сатем, машар бар цIагIа. хIаьта дешара чувена дьхача отметках хоам беш вар хIанз школьник вола Володя.

ЦIаккха ца хезача тайпара дIайха баркал йоахар цар шоай вахар нийсача наькъа тIара ца далийтача судахочоа цу хана деиз шоай гаргара саг бIаргвайча санна гIадболх уж кхийттача.

Къаьстта белгальаккха езаш я судахочо харжархошта хьалхашка еш йола отчеташ. Судахо меттел заседателаш а хул шоай харжархошта хьалхашка баьча балхах отчет еш. Цу тайпара вIашагIъеххача мероприятеша торо лу наха судо бу болх кIоаргагIа бовзийта. районера правопорядок лораяра гIулакх малагIча бозарме да ха. Каст-каста хулача цу тайпарча совещанешка доккха къамаьл хул зуламаш лаьгIдара еррига общественноста хьалхашка латта декхараш къаьгта хьа а хьокхаш. ХIаьта кхоачамбоацараш гучадаьхача уж дIадаха аттагIа да. Къаьстта теоко ю Батхиева къонача тIехьенка советски законодательства лардаш дIайовзийтаза. Из ва района судахочо, прокуратуран юридически консультацеи партийни организаце секретарь. Цо из гIулакх нийса леладаpа лархIа деза цу организаце болх беш мел вола коммунист юрист хIара школе кхетама болх бе дIатIачIоагIвь хиларах.

Хозш да 8—10 классашка деша агIача цхьадолча бераша цхьадола зуламаш делга, правопорядок телхеш хилар. ХIаьта цхьадолча берашта ца ха тоале шоаш даьча харцахьарча гIулакхах законо малагIа тIаьзаь теоргe. Коммунисташа-юристаша шоай профилактически болх юкъерча школашка дIаболабаьча тIехьагIа хоалуш лаьгIъенна районе деша ха йолча кагирхоша деш дола зуламаш.

Парте Пригородни райкома ревизионни комиссе член ше хилара хьажжа района къахьегамхошта юкъе кхетама болх бу цо. Каст-каста къамаьл деш бIаргаго йиш я из юоташкарча наьха цIенoшка. Цига веш д-ла къамаьл сатем болаш. мугIарера ахархо дIакхетаргволаш ву. Ше нийсвенача аудиторега хьежжа, эше эссий меттала. хIаьта гулбеннача наха юкъе дукхагIа бараш гIалгIай бале — ший наьна меттела ду цо къамаьл.

Мичча бесса дале а ший болх дукха безаш вола саг ший говзал дикагIа йовза. кIоаргагIа Iомае езаш хул Цхьа-ши бутт хьалха Ломоносова цIерагIа Москверча паччахьалкхен университете аспирантура чакх а яьккха диссертацена защита яьй цо.

Вай вахар цхьан метте латташ дац. Цунга хьажжа общественна гIулакхашта юкъе хувцамаш хул. Уж хувцамаш хул каст-каста законодательстве а. Массехк бутт хьалха цу тьакъехьа хиннача еррисоюзни совещане къамаьл дир Къилбаседа-ХIирийчен вакало — Батхиев Рашида. Цо а кхычар а даь къамаьлаш тIадола бовцора дийшад аз. Законодательства боккха пайда баргболаш деша да цу тIа дувцараш. хIаьта деррига а — сага ноаз бахьанце да.

М. ОСМИЕВ.

ДОАКЪАРИ ДУЛХИ ХУРГДА

Республике эггара зIамагIьярах цаI я Сунженски районера «Сунженский» яха совхоз. Цунга 400—500 бежан, 800 совгIа устагIа, 2500 хьакха мара яц. Еррига а доакъара дIайийна баьцаш 450 гектар я. ХIаьта цу боахаме болх беш 80 саг ва.

Цар шоаш хьалххедаш хьайбаш. Кхыча боахамашкара хьа а нийдеш. уж дулха доостаду.

Района кхыча къахьегамхоша а санна. КПСС Централни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарала магоагIара жоп далар духьа пятилетка а цун тIеххьарча шера а планаш ханал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тIайийцар. Шоаш деннa дош кхоачашдара тIагIертта къахьегаш хьабоагIа совхоза болхлой.

Бежана дийнахь-бус 500 грамм дулх тIаккхетийта план йолаш 550 грамм тIаккхетийтаргйолаш декхар тIайийцар цар. Мишта кхоачашду из совхоза хьайбаш доостадераша? Укх шера хьалхарча пхе бетта юккъера тIаккхетийтар 850 грамм, хIаьта июнь бетта — 1000 грамм совгIа. Цу тайпара, дулх тIаккхетийтара шера йоагIа план кхоачашъе гаргга я хIанз совхоз, вешта аьлча, совхоза партийни организаце секретара Валиев Талгат Халитовича яхачох. 180 процентал тIехъяьннай дIабахача беттaшка кхоачашъяь план.

Цунга хьежжа ба совхоза баьнна пайда а. Духхьал баь бетта тIехкхоачашйир шера боагIа пайда баккхара план. Из хиннад совхоза болхлоша шоай къахьегам цика вIаштIехьбаккхар. пузкъан кхом бар бахьан долаш. Масала. цхьа центнер дулх даккхарга планагIа 114 сом дIадахийта доагIача 87 сом мара дIадахийтадац, вешта аьлча 27 сом кIезигагIа. Из хул республике эггара кIезигагIа дIадахарех цаI.

ВоккхагIволча скотника Байсагуров Бекмарзас йоах. тхоай цIен долаш санна гIулакх ду оаха тхоашта доостаде хьадеиначa доаханех жеиен. кхом бу царна дIалуча доакъара. Когашта кIаьлухийташ доадайтац из. ХIьта дулх тIакхетара боккха лоархIам болаш да доакъар ший хан-ханнахьа далар. хий моладар. хьайбаш цIенача, екъача. хIаьта цул совгIа. Iай йIайхачеа аьххий Iийнеи нийсдеш лоаттара. Уж гIулакхаш аз а са новкъосташа а — Ахмадов Пахруде, Дирищев Хьамида, кхычар а — деш да. Тхоца вац меина вахаш а кулга бIеха а саг. Хьаьнала къахьегаш оаха дечох тха совхоза боахама а тхона тхоашта а доккха беркат доал.

Низ дIакхоачача иштта болх бе гIерт хьаккхарчи жаи доостадераш а.

Пятилетка тIеххьарча шера ялх бетта плани тIайийца социалистически декхараши тIехкхоачашдарах эхчан премеш елар совхоза болхлошта.

— Оаха доккхал де а наха тхо хоастаде а доагIаш хIама карагIдаьннадац тхона. — йоах совхоза директора Роза Алексеевна Крылевскаяс. — Де доагIаьчоа юхе занза дисар дукхагIа да. Царех эггара хьалха ве дезар хьайбашта гIулакх веча халача балхашта механизаци елга а долаш. Цу балхашта механизаци яь ялаpе. кхы а кIезигагIа хургдар дулх даккхарга дIадолар.

Роза Алексеевнас аьнчара тIатоха мегаргa кхы цхьаькха а. Хьайбаш доостадеш йолча участке хий тракторца тIеккхухьаш да. Цига электросеpдал яц. Уж кхоачамбоацараш дIадаьхача я кIезигагIа хIама дIагIоргда дулх даккхарга.

Цул совгIа. района культура ЦIагIара а е кхычахьара а баьхка. культура болхлой хиннабац совхоза хьайбаш кхоабараш болча царга культурни салоIийташ, дог гIоздоаккхаш. ХIаьта райисполкома культура отдела из де шоттa торо я (заведующи З. В. Февралева).

Совхоза болхлоша дика кхетаду шоаш толамаш дахара эггара хьалха эшар доакъар долга. Цудухьа цар керттера теркам тIабохийт доакъар Iалашдара. Доакъар Iалашде йиш йолча хIара денах пайда эц. Укх шера цар доакъара дIайийнаяр горох. кен, мукх, судаика, хьажкIаш.

— Хьайбашта доакъар кийчдеча дика ка яьнай тха болхлой, — йоах совхоза зоотехника Хашагульгов Заьудина. — Укх шера хаоттама хьалаш хала боллаше а планал совгIа гектара тIара доакъар доаккх оаха. План гектара тIара 17 центнер яккха йолаш тха болхлоша горох-кен 22 центнер яьккхай. Иштта дика хиннай доакъара кхыйола баьцаш а. Уж дерригa доакъар ший ханнахьа хьекха а хьекха хьайбашa Iа доаккхаргболча хьатIа а эза, эргIаш даь дIаоттадаьд.

— Доахан латта база йолча юххерча цхьан эргIана дIатIа а ваха, дIачукхайда, бай бизза горох-кена ча хьа а даьккха аьлар цо:

— Хьайла саго а даа мегарголаш дений. еpарах санна йоагIий хьадж? — Доккхал дора цо цу доакъарах. Ца а дар из цо ма-яхха.

— ХьатIадоагIача Iай кхоачамхилал гIожа доакъар хургда тхога. Из а эггара дикагIар — аьлар Хашагульгова. — ХIаьта фуъ тхона кхычахьара лоаттабу. Доакъар Iалашдара чIоагIа оаpизгIбаьнна къахьийгар тха механизатораша Золин Алексейс, Золин Владимира, Кусаев Вахас.

Шоаш кхо ца беш дийнахьа а буc а къахьийгар цар. Транспортага ца социйташ болх байтара чIоагIа йоакхо йиш инженера Майриев Йоакъапа.

Пятилетка а цун тIеххьарча шера а заданеш шоаш ханал хьалха кхоачашъергхиларах бIубенна я совхоза тайп-тайпарча къамех болча наха латта барт тайна коллектив.

— Дерригa тхоай къахьегама толамаш дукха езача парте XXV съезда хетаду оаха. — аьлар совхоза партийни организаце секретара шофера Т. Х. Валиева.

Ю. ЮСУПОВ.

Кхоана—торговле болхлочун Ди

Торговле болхлочин Денна накъайоагІаш Паччахьалкхен универсальни тика коллективо ах шера план 26 июне кхоачашйир.

ХІара денна ГУМ-а секцешкен отделашкен хул 300 эзар гаргга москвичаши столице баьхка хьашийи. Самообслуживани, товараш гучахьа Іодахка доадалар, образецегІа уж дохкаш хилар — торговле эррига хьалха латта методаш юкъекхувл. Укхаза хІама эца баьхкача наха гІулакх деча хана. Къаьстта наьха безам тІаозаш да хІамаш йохка выставкаш хилар, барзкъийн кога гІносен моделаш хьахьокхаш хилар.

СУРТА ТІА: нах вІашагІбетталуш а салоІаш а йола моттиг—фонтан—ГУМ-е укхача наха дика йовзаш я.

В. УГЛИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

Шоай профессиональни цІейна — торговле болхлочун денна хоадам болча толамашца накъабаьхкар вай республика торговле болхлой а. Берригача советски наха санна доккхал а деш белгаллоаккх вай КПСС XXIV съезло оттаяь программа толамца кхоачашъеш хилар.

ХІара шера дукхагІа дохк бахача наха чІоагІагІа эша дулх, шурий продукташ, сомаш, баьцадаараш, барзкъаш, кога гІирс, телевизораш, кхыдараш санна дола товараш.

Духхьал вай республике 1970 шераца нийсдича дІадахача шера дулх 50 процент, бежан даьтта 40 процент, тайп-тайпара зипаш 49 процент, пазата барзкъаш 50 процент совгІа, мебель 25 процент, холодильникаш 2200, автомобилаш 2 эзарнел совгІа дукхагІа схкай бахача нахага.

Цахаддаш кхоачашъеш я торговлен юкъарча кхачанн материально - технически база кердаяккхара а шеръяра а мероприятеш. Духхьал вай республике ийслагІча пятилетка 4 шера хьал а яь къахьегамхой хьашташ кхоачашдара болх беш я 26 эзар квадратни метр майда йола тикаш.

Лакхлуш я бахача наха гІулакх дара культура, ди тІехьа дукхагІа хул самообслуживане методах болх бу тикаш. Хьалхарча даькъе эцархой ха кхою цу гІулакхо. Республикерча эрригнех 45 процент тикаш болх беш я самообслуживане методах. ДІахо сихха дегІайоагІаш я ийдархошта товараш цІагІа дІакхахьар, хьалххе заказаш хьаийдар, кхыяраш санна йола торговле формаш.

Паччахьалкхен боккхача лоархІамера гІулакх да юкъара кхача дегІабоагІийта. Пятилетка дІадахача 4 шера республике керда хьалъяьй 6552 Іоха моттиг йола юкъарча кхачан предприятеш.

Белгалбаха безаш дика гІулакхаш даьд бурув деттача бригадай коллекивашта бІайха кхача лоаттабелга вІаштІехьдаьккхача «Грознефть» объединене, мехкдаьттеи гази йоаккхача а бурув тохара балхаш деча а управленей, иштта УРС-а ОРС-ий кулгалхоша. ЧІоагІа дика гІулакх да хІанз хьалха санна шийла кхача шоашца дІа а на кхухьаш нах бахача моттигашкара гаьнна дІаухача бурув деттараша, гІар гІончаша, лаборанташа, болхлоша шоаш миччахьа бале а столовешкара дени бийсани моллагІча хана дІайха даа хІама хьаийделга.

ДІахо школьникаш дикагІа кхачанца Іалашбара йола партеи правительстван указанеш дерттІа кхоачашъе еза юкъарча кхачан болхлоша. Бераштa дика кхача лоаттабелга — из тІайоагІача хана уж могаш хургхилара, цар дикагІа дешаргхилара бола тешам ба.

Бахача наха эша товараш дукхагІа арахецара йола партеи правительстван заданеш кхоачашъярца, торговле материально - технически база дІахо дегІайоалаярца, прогрессивни методий процесс торговлена юкъекхахьарца дувзденна товарооборот алсамъяккха вІаштІехьдоал.

Масала, карарча шера дІабахача 6 бетта республика торговлен юкъарча кхачани предприятей товарооборот 264,5 миллион сом хиннай, соахка хинначунца нийсъча 6.8 процент дегІа а йоагІаш. Шу доладеннача хана денз духхьал планал совгІа 5 миллион сома маьха товараш лехкад бахача нахага. Паччахьалкхен товарооборота план кхоачаш ца еш нагахьа торговле организаци йисаяц республике.

Бахача наха гІулакх делга дІахо тоадарен торговле культура дегІайоалаярен балха шоай низ ца кхобеш хьабоагІа Грозненски горпищеторга № 54 йолча тика заведующи вола А. А. Умаров — Нохч-ГІалгІай АССР торговле заслуженни болхло, цу тика отделий кулгалхой М. Х. Пайхаева — советски торговле отличник, «Знак Почета» орден делаер, М. М. Сердекова — коммунистически къахьегама ударник.

Грозненски универмага коллективе де а доагІаш сий деш ба М. А. Королевас, Р. М. Курумовас кулгаллеча коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цІи лелаеча секцей болхлой.

ИйслагІа пятилетка толамца кхоачашъеш я Грозненски Горпромторга коммуниста К. И. Овсянкинас кулгаллеча № 1 йолча тика коллектив а. Иштта пятилетка планаш дика кхоачашъеш хьайоагІа №№ 14/6, 22, «Гастроном» торга №№ 1, 9 йолча тикай коллективаш.

Дика кхача кийчбарахи культурни гІулакх дарахи дукха хана денз белгалбоахаш хьабоагІа №№ 5, 20 йолча столовей № 4 кафе юкъара кхача кийчбераш.

Республика торговли дегІаяра дизза дакъа лоацаш ба потребительски коопераце болхлой а. Кооператорий яхье хьахул торговле энтузиасташ, юрта къахьегамхой хьашташ кхоачашделга тоадара мел эшар деш бола мастераш. Иштта дика къахьегарех ларзІа езаш я Наурски района «Советская Россия» яхача чхьагІар доккхача совхозерча промышленни товарий В. А. Шишкарева керте латтача тика коллектив. ХІара бетта, квартале товарооборота плани тІайнца социалистически деккхараши толамца кхоачашдеш, иштта потребительски кооперацеи членалла нах дукхагІа хьаэцара боккха болх беш хьайоагІа из. Цудухьа коммунистически къахьегама сийлен цІи а еннай цунна.

Грозненски районерча Петропавловски станицерча наха дика йовзаш а сийлеш а я промышленни товарий тика заведующи А. Л. Лебедова. 15 шу совгІа ха я цу тика коллективана из керте латта.

Бакъдар аьлча цІендаь дІадахара хІара денна, хІара сахьата тІатеІІа къахьега дешаш хоадамболла кхоачамбоацараш да тха балхаца. ХІанз а дукха я торговле цхьабола болхлой эцаршна гІожа болаш, кховчамхиллал йолча ассортиментах дохка товараш ца хулаш, кхыдола кхоачамбоацараш долаш моттигаш.

С. ШЕРИПОВ,
Нохч-ГІалгІай АССР торговле министра заместитель.

ЕРРИГА ТОРОНАШ ОАРЦАГІЙОАХАРГЬЯ

Бахача наха гІулакх делга тоадара, наьха хьашташ дикагІча тайпара кхоачашдара даькъе доккхий а бехктоккхаме а деккхараш латт торговле болхлошта хьалхашка. Уж деккхараш толамца кхоачашдар торговле болхлой къахьегам. Хьинар айдаларах, экономически дешаш дикагІа кхетадеш уж хиларах тийша да дукхагІча даькъе. Из дика кхета а деш къахьегаш я тха ОРС-а коллектив. Торговле культура лакхъяра, городе бахача наьха хьашташ кхоачашдара дукъа укх шера универмаге хьайийлай пазата хІамаш йохка керда отдел. Малхбоалехьарча участке — баьцадаараш дохка ларек, хьалъяь йоалаш латт цу тайпара ларекаш Пушкина цІерагІча участке, станице Вознесенске. Укх шера йиълагІча квартале хьаелла леохІ кулинарни изделей тика. Цо торо хулийтаргья план кхоачашъяра бетта 7—8 эзар сом тІаккхетийта. Реконструкци а яь оборудовани а хийца капитальни тоаяьй № 1 йола тика, № 6 йола «Вайнах» яха столови, паркера павильон, кхыдараш. Тоа а яь кийчъеш я баьцадаараш лоаттаду база, хІамаш еша ехка цех, тоаеш латт № 5, № 16 йола тикаш.

Городе товарооборот дегІайоалаяра лоархІаме резерв я хІамаш йохкара прогрессивни методаш балха юкъейоалаяр, къаьстта самообслуживане метод. Из метод шера юкъейоалаяро торо хилийтай пятилетка чакхйоаллаш товарооборота юкъе цу метода удельни вес 41,6 процент хилийта лаьрхІа хиннача хІанз из 40,4 процентага кхоачае.

Самообслуживане метод балха юкъейоалаярах № 1 йолча тика чу цхьан бетта оброт 7 эзар сом, боахама товараш дохкача № 29 йолча тика чу 5 эзар сом лакхъеннай. хІаьта наха гІулакх делга сихагІа а дикагІа а дел.

Укх шера городе бахача наха мел эша хьаэца йолаш я хІамаш ютта машинаш телевизораш, магнитофонаш, транзистории приемникаш, мебель, кхыдараш санна дола. пятилетка йоалучча хана шифинитии лоархІаш хиша товараш. Укх шера хьалхарча ялх бетта гор. Малгобеке фондагІа доагІачул совгІа дехкад 31 эзар сома зипаш; даьреш — 8, барзкъаш — 23, парфюмери — 16,6 эзар сома.

Дикка тоаденнад городе баьцадаараш дохкилга. Укх шера соахка укх хана дехка хиннабел 58 тонн дукхагІа дехкад уж. Пятилетка хІара шера бахача наха тоам хиллал Іалашдаь хиннад кабуц, наьсаш, помидораш, коартол, хох, свекла санна дола баьцадаараш.

ОРС-а коллективо ах шера план 101.6 процентн, розница план — 102,6 процентн кхоачашъяьй, вешта аьлча планал совгІа бахача нахага дехкад 72 эзар сома товараш. Бакъдл, общепита оборот 93.8 процентн тхоай продукце оброт — 88,5 процентн мара кхоачашъяьяц.

Планаш толамца кхоачашъяр, хІамаш эцача наха гІулакх делга тоадар бахьан долаш цхьайолча тикай, столовей коллективашта коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цІераш еннай. Царех я № 9, № 19, № 25 йола тикаш, № 3 йола столови, хозсклад. Дукха коллективаш из цІи яккхара къовсам лоаттабеш я.

Къаьстта дика болх беш ба тха № 40 йолча тика йоккхагІа йола продавец Р. Д. Даскиева, № 9 йолча тика чу латта Л. С. Барахоева № 1 йолча тика чу латта М. Т. Костоева, йоккхагІа йола бухгалтер А. Н. Куприна, товаровед Л. Б. Бузуртанова, диспетчер С. П. Матиев, автомашиний водителаш С. Мамерганов, М. Евлоев, А. Долаков, трактористаш Х. Дзейтов, С. Хаштыров, Г. Галаев, кхыбараш.

Тха коллективо дика кхетаду карагІдаьинараш кІезига деце а цунах кхоачамбе йиш йоцийлгеи къахьегамхошта гІулакх делга тоадара, товарооборот дегІайоалаяра, плана заданеш кхоачашъяра новкъарло еш дола кхоачамбоацараш балха тІехьа долаш долгеи. ХІанз а дІадаланза да наха гІулакх дара культура, торговле бокъонаш телхаелга. ДоагІача беса кхоачашдац бахача наьха хьашташ, эшаш дола товараш тикашка доацаш а моттигаш ниісду, складашкеи базашкеи уж долаше а.

Эррига хьинар оарцагІ а даьккха пятилетка чакхйоалача шера а бІарччача пятилетка а деккхараш кхоачашдеши КПСС XXV съезда дикача хьокхамашца накъаяхеи гІерташ къахьегаш я тха коллектив.

М. ИЛЬЯСОВ,
«Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а начальника заместитель.

Торговле болхлой цІейна дикача къахьегама толамашца накъаера «Гастроном» торга нов Дидигов керте латтача № 2 йолча тика коллектив. 7 бетта товарооборота план 102 процент хІанзле кхоачашъе вІаштІехьдаьннад цун.

Укх шера хьалхарча 6 бетта товарооборота план ханал хьалха кхоачашъяра, эцараштa культурни гІулакх дара «Гастроном» торга тикай коллективашта юкъе йоаржаяьча социалистически яхье шоллагІа моттиг яккхарах 400 сом премии еннай цунна. Планал совгІа грозненцашка дехкар 160 эзар сома кхачан товараш. Цудухьа лаьрхІа хинначул 11 эзар сом дукхагІа пайда хилар паччахьалкхена. Цул совгІа, советски торговле санитарни бокъонаш телхаеш цхьаккха моттиг а хиннац коммунистически къахьегама цІи лелаеш 25 болхло волча цу коллективе.

Белгалбаьнна дика къахьегаш хьабоагІа Дьяченко Владимир Иванович заведующи волча дулха отдела болхлой.

Товарооборота план массаза а 110—120 процент кхоачашъю цар.

СУРТА ТІА: (аьттехьара аьрдехьа): эцарий гІулакх деш ба продавецаш В. Н. Истомина, А. П. Саркисьянц.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Тахан—Куба Республика къаман цІей

Ольгин яхача города юхе (Ориенте провинци) Советски Союзо новкъостал а деш хьалъеш латт советскии кубински специалисташа цхьана кийчъяьча КТП-1 яхача тинагІа йола тростник чуэца комбайнаш ю завод. Шера 600 машина арахецаш хургья из.

СУРТА ТІА: гІишлон начальника заместитель Томас Эстрадеи инженер Александр Литовченкои гІишлон площадке.

Н. ЧИГИРА сурт.
ТАСС фотохроника.

ОКЕАН ЮКЪЕ БОЛЛАШЕХЬА А ЛЕЛАЮ ЯХЬ

Город Санта - Кларе, Лас-Вильяс яхача кубински провинце столице, я «Фабрик Агилар Нориега» яха механико-металлургически комбинат. Из Советски Союза новкъосталца хьалъяь а укх итт шера Кубай шекара промышленноста оборудовани арахецаш а я.

ХІанз «Фабрик Агилар Нориеге» къахьегаш цхьа эзари ах эзари совгІа саг ва. Укхаза иштта производственни практике хул Лас-Вильяса провинцерча университета а кхыча технологически институташкара а студенташ. Комбинате иштта вІаштІехьдаьккхад шоаш дика, тешаме, балха оврапле лакха йолаш хилар хьахьекхача КТП-1 яхача шекара эрз хьокхача комбайнашца Куба Іалашъергйолча хьалъеш латтача юртбоахама машиностроене завода персонал кийчъелга а. ХІанз укх сахьата Подмосковье — Ухтомске цІерагІча Люберецки заводе хьаеш я уж машинаш.

Цкъа хиннa Іийнаяц со «Фабрик Агилар Нориега» яхача механико - металлургически комбинате, массаза а дика хийттай сона цун цехаш, хІанзарчун тайпара оборудовани. ХІаьта се цига массаза ях красни уголоке чу а этте мара дІайолаш со. Ши шу хьалхагІа хьаяьй из. Цу чу гулдаьд вежарашха долча советски халкъа исторех тола хІамаш дукха суртaш, книжкаш, кхыйола экспонаташ. Шеча уголоке белгалдоах Советски Союза вахарера деза деноаш. Массаза а яхар мо цигача деш «Фабрик Агилар Нориего» яхь лелаеча Ухтомске цІерагІча заводера уха письмоаш а.

Цу яхьа ший да истсон. Кхошу хьалхагІа Советски Союзе гІолла дІа-юха ухаш лелача хана Люберецерча юртбоахама машиностроене заводе хилар Фидель Кастро. Цига дІахьа къамаьлаш деча хана СССР-ен Кубайи промышленни предприятешта юкъе яхь оттайича шийна дика хеташ хиларах дийцар цо. Цул тІехьагІа ах шу даьннача гІолла Лас-Вильяса провинце хьаьший бар подмосковни машинашъераш. Промышленнии туристически центрашка хилар уж, гІишлоякхошцеи юрта болхама къахьегамхошцеи хьоашал тессар, къахьегама дешаш дийцар цар. Гавне, кубински-советски доттагІала ШагІа, яхьа хьакъехьарча договора кулгаш ялдир Ухтомске цІерагІча заводеи «Фабрик Агилар Нориеган» викалаша.

ДІадахача укх шин шераи ах шераи комбината цІеча уголоке дукха документаш кхаьчад, керда, Люберецки завода толамий хьакъехьа хинна хІара хоам гІадбахе тІаэц кубински болхлоша. «Фабрик Агилар Нориега» викалаш шоза хиннаб советски коллегаш болча, цар опыт Іомаяьй.

Ухтомске цІерагІча заводе а хинна дукха ха йоацаш цІавенав Анхел Кабаррока — Кубе дикагІвола токарь. Цо дийцар: «Доккха дикахетар ду цу предприятe айденнача къахьегама хьинаро. ЧІоагІа хьинар айдеина къахьег болхлоша шоай мохк бІаьхегІа хилийтар духьа, вежарашха долча халкъашта новкъостал дар духьа.

Мирта Асалиа СИЛЬВЕРИО,
кубински журналистка.
(Пренса Латина—АПН).

ФЕ ХИЛА

Ростов - Баку яхача трассе геттара во авари йир «Чечингводстроя» объединене ПМК-6 водитела М. И. Мосесова. Цу наькъа 823 километре наькъа аьрда оагІорахьа а ваьнна дуьхьал йоагІача «Жигули» яхача автомашина тІатехар цо машина. Цу аварех цхьа саг вийра, кхаьмнена хала човнаш йир.

Ше тІаваргІа машина сов сиха лалларах авари йир «Сельхозтехника» водитела Асиев Висита. Наькъа бокъонаша яхар ца дарах шин бер лийра, кхоъ хала лозадир цу саго.

Кхы лаьгІлуш дац гІашлой лозабелга а. Цу гІулакха цхьашайолча хана гІашлой шоаш а хул бехке.

Гражданин Н. Г. Чурилов ца йоагІача моттиге наькъал дехьа вала весначa хала лозавир.

Грознера Аргуне бодача наькъ тІа лозавир Б. Эдилов. Из хатар хургдацар Эдилов машинаш лелача наькъа тІа ваьннавецаре. Хиннача човнех Эдилов Бадорди велар.

ДІадахача кІирагІа республике 50 авари яьй, цу юкъе илх саг вийнав, 89 сага човнаш яьй.

М. БАЙБАТЫРОВ,
ГАИ воккхагІвола инструктор, милице капитан.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

26 июль

С. М. Кирова цІерагІара культуран салаІарен парк. 14.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.00. Кинолекторий. «Быт дерригача халкъа гІулакх да» яха лекци. 19.00. Баьццара театр. Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен филармоне концерт. 19.00. Халхараш ду майда. Халхарий сайре. 20.00. «Дошо Бенгали» яха кинофильм.

* * *

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. 11.00. «Заманхо» яха бераштен кагирхоштен йола кинотеатр. 12.00. Аттракционий городок. 17.00. Торговле болхлой денна хетаьь торжественни сайре. 18.30. «Бераша деча зуламаштен бокъонаш телхаярах дукхьалара къовсам» яха лекци. 19.30. «Закон лорадеш» яха тематически кино хьокхар.

Н. К. Крупская цІерагІара культура Дворец. 9.30. Ахканара кинолекторий. «Лаьтта агарах Іилмон дынои яхар» цІи йола лекци. Хроникально-документальни кинофильмаш хьокхар. 20.00. Ахканара эстрада. Кагирхой салаІара сайре. «Сигала бессара экспресс» ВИА.

27 июль.

С. М. Кирова цІерагІара культуран салаІарен парк. «Красный молот» завода болхлой гІулакхерча наьха инженерно-технически болхлой ди. 14.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 17.30 Музыкальни эстрада. Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 19.00. Баьццара театр. 19.30 Халхараш ду майда. Халхарий сайре. 20.00: Кинолекторий «Со советски мехка а ваьа къамах советски а ва» яха кинофестиваль. «Сай Даьхена гІулакх деш ва» яха кинофильм. 20.00 Баьццара театр Рязански хора Эррнгсоюзни юбилейни конкурсий лауреата концерт. Аттракционаш, лодкаш, зооуголок, кхыдараш.

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. 18.00. Аттракционаш. 11.00. «Заманхо» яха бераштен кагирхоштен йола кинотеатр. 19.00. «Баку ритмаш» яха эстрадни концерт. 19.30. «Даьхен доазонаш лорадеш» яха кино.

Н. К. Крупская цІерагІара культура Дворец. 10.00. «Къона ленинец» яха берий кинотеатр. 12.00. Берий игротека. 19.00. Ахканара кинотеатр. СССР ТІема-Форда Флота Денна хетаьь «Котбаьццараштa тІехьаболхараш» яха беседа. Кинофильмаш. 19.00. Ахканара эстрада. Кагирхой салоІа сайре. «Сигала бессара экспресс» ВИА.

ДОАЗОЛ ДЕХЬА БОЛХАШ ОТТАДАЬ КОНЦЕРТ

23 июле Грозне М. Ю. Лермонтова цІерагІча эрсий доаматически театре доккха концерт оттадир иллеи халхареи «Вайнах» яхача Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен ансамбла артисташа.

Цар гулбеннарашта дир нохч-гІалгІай, хІирий, эрсий, гуржий, кхыдола а халкъий иллеш хахараш. Зрителашта къаьстта дукха дезаделар «Аьттув ца баьнна саг йоалаер», «Хьаста юхе», «Нохч-ГІалгІайчен сигален кІал» яхараш.

Ансамбла коллективо шийна концерт оттадаьдар ше Сирен Иорданеи гастролашка йодаш хьалха.

Ю. ЮСУПОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

26 июль
I программа

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Іуйринара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени «Абвгдейка». 10.00 — Босбола телевидени «Вежарий КарамазовгІар» яха дуккха серийни художественни фильм. КхоалагІа сери. 11.15 — «Дай новой шоана» 11.45 — Босбола телевидени. «Іуйринара почта» яха музыкальни программа. 12.15 — Босбола телевидени. Художникех дола дувцараш. Рафаэль. 12.45 — Босбола телевидени. Эстрадни концерт. Ленинградера передача 13.20 — «ДикагІа дола товараш дукхагІа». 13.50 — Музыкальни календарь. 14.30 — Босбола телевидени. «УнахцІено». 15.00 — Босбола телевидени. Бераштa дола фильм. «Лоьзар» яха телевизионни художественни фильм. 16.05 — Кубл халкъ гІеттача денга долча документальни фильмай программа. 16.45 — Босбола телевидени. «Фольклор» яхача ансамбло выступлени ю. 17.00 — Босбола телевидени. «Хьийбай дувен тІа». 18.00 — Кхоана торговле болхлочун ди да. Нохч-ГІалгІай АССР торговле министра хьалхарча заместитела Шерипова выступлени. 18.15 — Советски торговле тІехдика бараш (нохчий меттала). 18.20 — Киножурнал. 18.30 — «Патриот». Номер 6-гІа дола телевизионни альманах. 19.00 — Кхай къахьегамхошта йола кинопередача. 19.30 — Босбола телевидени. Городе Праге хиннача телевизионни фильмай дуней халкъашта юкъера 12-гІа йолча фестивала «Злата Прага» яха керттере совгІат даьккха телевизионни художественни фильм 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Хьадуцла дувцаргда вай» яха телевизионни зІамига театр. 22.30 — Босбола телевидени. «Зеленая Гура» яхача городера «Советски иллеш» яхача фестивала лауреатий хоадам беш бола концерт. Польски халкъа республика. Передача йистеяьлча — кердадараш, передачай программа.

II программа

16.30 — «Безама визит» яха художественни фильм. Хьалхара сери. 17.55 — Музыкальни пауза. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 18.45 — «Шун цІагІа» яха музыкальни программа. 19.15 — Іилманхочунна дош да.

27 июль
I программа

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Бераштa йола Іуйринара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Гургалбетта сахьат». 10.00 — Советски Союза гІулакх деш ва. 11.00 — Босбола телевидени. ДІахьалха доле кІаьнкаш». 12.00 — Босбола телевидени. «Музыкальни киоск». 12.30 — Босбола телевидени. Центральни телевидене экрана тІа эггара хьалха. «Капитан Джек» яха художественни фильм. 15.00 — Босбола телевидени. Тахан торговле болхлочун ди да. СССР торговле министраца Струевца яь беседа. 15.15 — Халхараш ду Курчанкина. 15.45 — Босбола телевидени. Советий мехка бераш. «Массаза а малха хилба» яха телевизионни документальни фильм 16.35 — Босбола телевидени. Тахан СССР ТІема-Форда Флота Ди да. ТІема-Форда Флота керттера командующе Советски Союза флота адмирала, Советски Союза Турпала Горшкова выступлени. 16.50 — Босбола телевидени. «Кинолюбителей клуб». 17.50 — Дешархошта йола программа (нохчий меттала). 18.20 — Фильм-концерт. 18.35 — «Ше сийрда парус». ЙоккхагІа йолча классашка дешабагІараштa йола программа. 19.05 — Босбола телевидени. ТІема-Форда Флота Денна хетаьь Останкинера дезача ден сайре. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Телевизионни экрана тІа эггара хьалха. Миллекер. «Къа студент». Станиславске а Немирович-Данченко а цІерагІа долча Московски академически театра спектакль. 22.50 — Кердадараш, передачай программа.

II программа

16.50 — «Безама визит» яха художественни фильм. ШоллагІа сери. 17.50 — Босбола телевидени. Мультфильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Городе Владивостоке хиннача телевизионни фильмай Эррнгсоюзни смотре совгІат денна фильмаш.

РАДИО

26 июль

5.30 — «Комбайн-нух-сеялка» яха корреспонденци (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Къонах» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 14.30 — «Са заман мух» яха Чахкиев СаІида поэма (эрсий меттала). 15.00 — Юрта боахама болхлошта дола концерт (эрсий меттала). 15.40 — «КІарлхал» яха сатирически журнал (гІалгІай меттала). 16.00 — «Кавказа Іуйре» яха радиожурнал. 18.30 — Советски Эскара бІухой письмоех дола концерт (гІалгІай меттала). 19.00 — Москва.

27 июль

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Ашараш. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Шеина дукха езз ашараш. 12.10 — «Самукъанерча талгІе тІа» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 12.30 — Тахан торговле болхлочун ди да (гІалгІай меттала). 15.15 — «Ше сийлгаш» яха пионераштен дешархоштен йола передача (гІалгІай меттала). 15.45 — Дег уваттаду цифраш (эрсий меттала). 16.00 — Торговле болхлошта дола концерт (эрсий меттала). 16.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 18.30 — Торговле болхлошта дола концерт дІахьодахьар (нохчий меттала). 19.00 — Москва.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІолла хуваалуш мохкаш а йолаш. Йоачан а йоацаш Малхбузехьара секунде 3—7 метр чІогагІа хьекхаш мух а болаш хилен фегара температура республике гІолла 28—33 градусeн Грозне — 31—33 градусeн хилен таргу.

Кхоанен ломмея наг-нагахьа мохкаш а йолаш. бе-беча оагІорахьара секунде 3—7 метр чІоагІа хьекхаш мух а болаш хилен фегара температура бийсана 18—23 градусeн дийнахьа 30—35 градусeн хилен таргу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж), Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоккхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30.

Газет арадуал шинареи, ерои, шоаттеи деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Заказ № 4717.